

**Commissie
Akkoord van Kerkelijk Samenleven
(AKS)
Derde rapport.**

**Tekst met toelichting van het
Akkoord voor Kerkelijk Samenleven
zoals voorlopig aangenomen door de
Landelijke Vergadering van de
Nederlands Gereformeerde Kerken
in haar zitting van 25 juni 2004,**

**ter bespreking op de
Voortgezette Landelijke Vergadering 2004
te Lelystad
op 8 januari 2005.**

Juli 2004

Derde Rapport van de Commissie AKS (Akkoord van Kerkelijk Samenleven)

Inleiding

Het (eerste) rapport van de Commissie AKS van april 2003 is op de zitting van 3 april 2004 ter LV Lelystad besproken. Wij waren als commissie ingenomen met de grondige bestudering van ons rapport en de gedane voorstellen en suggesties tot verbetering van het geheel. Wij hebben daar echt ons voordeel mee kunnen doen.

In ons tweede rapport van juni 2004 zijn wij met een herzien voorstel aan de LV gekomen. Sommige van de op 3 april gemaakte opmerkingen hebben wij daarin overgenomen, andere niet. Op de zitting van 25 juni 2004 is de daarin voorgestelde nieuwe tekst van het AKS met algemene stemmen aangenomen, nadat enkele amendementen hierop door ons waren overgenomen, en andere door de vergadering werden aangenomen.

Wij brengen als Commissie AKS dit derde rapport uit op verzoek van het Moderamen van de LV 2004 Lelystad ter ondersteuning van de komende besluitvorming. In dit derde rapport staat bij de artikelen steeds de huidige tekst van het AKS in de linker en de voorlopig vastgestelde nieuwe tekst in de rechter kolom. In onze toelichting bij de artikelen spreken we van hoe het “was” en hoe het “wordt”, wel wetende dat dit rapport dient ter bespreking op de voortgezette LV van D.V. 8 januari 2005, om dan die nieuwe (“wordt”) tekst definitief vast te stellen, zoals het huidige AKS regelt: *“De artikelen behoren gewijzigd, vermeerderd of verminderd te worden wanneer de kerken daarmee gediend zijn, ...; slechts een landelijke vergadering is bevoegd hiertoe te besluiten, en wel nadat zij haar voorlopig oordeel aan de kerken kenbaar heeft gemaakt.”* (artikel 40).

Onder elk artikel vermelden wij (delen van) de toelichting uit ons eerste rapport, voor zover die bij de nieuwe tekst nog relevant is. Voorts vermelden wij bij elk artikel suggesties, opmerkingen en voorstellen zoals die in/na de eerste bespreking of ‘ronde’ vanuit de vergadering tot ons zijn gekomen, opnieuw voor zover die voor de nieuwe tekst relevant zijn, of in de besluitvorming een rol gespeeld hebben. Tot slot worden er soms opmerkingen gemaakt naar aanleiding van de tweede bespreking en besluitvorming op 25 juni. Op deze manier kunt u iets van de totstandkoming van de tekst nog proeven. In principe zou u dit rapport daarom als een zelfstandig rapport moeten kunnen lezen, zonder de voorgaande twee te hoeven raadplegen. Verder herhalen daarom wij in deze toelichting vooraf delen uit de toelichtingen bij het eerste en tweede rapport. Voor de goede orde, de nieuwe tekst van het AKS is zoals die door de LV is aangenomen op 25 juni jl., de toelichting is van ons als Cie AKS, en daarom zult u af en toe onze mening en gedachten hier lezen, zeker als een artikel in de bespreking niet of nauwelijks aan de orde is geweest.

Op ons eerste rapport is uiteenlopend gereageerd. Eén van de kritiekpunten was het verwijt van juridisering van het AKS. Daartegenover werd gepleit voor een vooral geestelijk AKS. Wij menen dat het er in een kerkorde – en dat is ons AKS – om gaat dat de geestelijke keuzes die we als kerken gemaakt hebben en maken zo nauwkeurig mogelijk verwerkt worden in een kerkorde. Wij ervaren in ieder geval geen tegenstelling tussen het exact en duidelijk formuleren van onze onderlinge afspraken en het geestelijke gehalte daarvan. Bij vaagheid in de bewoordingen is naar onze mening ten slotte niemand gebaat. Dit laat natuurlijk onverlet dat door alle bepalingen heen een duidelijke christelijke en gereformeerde, zo u wilt: Ned. Geref. ‘geest’ moet spreken. Datgene wat voor typisch Ned. Geref. mag doorgaan zou ook uit de bewoordingen van de Ned. Geref. Kerkorde moet oplichten.

Onze opdracht

Wij zijn als Commissie AKS met de volgende opdracht aan het werk gegaan:

“A. Gehoord het rapport van de commissie AKS [voor de LV 2001], overwegende dat voorkomen moet worden dat het AKS al te zeer een gedateerd document wordt, voorts overwegende dat de discussie rondom het rapport van de commissie ‘Rechtspositie Predikanten’ zeer waarschijnlijk tot actualisering uitnodigt,

Derde rapport Commissie AKS

spreekt de LV 2001 als haar oordeel uit

dat het wenselijk is tot een actualisering van het AKS te komen, namelijk op die onderdelen, waarvan verwacht mag worden dat een actualisering algemeen wenselijk wordt geacht, zonder dat daarbij sprake is van uitbreiding of aanscherping, en besluit zij tot het instellen van een commissie AKS; zij draagt de commissie op bedoelde actualisering van het AKS voor te bereiden en daarover aan de volgende LV te rapporteren.

B. De LV 2001 spreekt uit het wenselijk te achten dat de kerken over een handzame uitgave van een geactualiseerde uitgave het AKS met bijlagen - bestaande uit voor de kerken relevante besluiten van de diverse Landelijke Vergaderingen - kan beschikken, en

draagt de commissie AKS tevens op een uitgave van een geactualiseerd AKS met bijlagen - voor te bereiden en daarover op de volgende Landelijke Vergadering te rapporteren."

In de besluitvorming op 8 januari 2005 gaat het "alleen" nog over de tekst van het vernieuwde AKS (Sub A). Over de andere elementen van onze opdracht (sub B) is inmiddels door de LV op 25 juni jl. besloten.

Algemene toelichting bij de nieuwe tekst

Wij zijn er vanuit gegaan dat een vernieuwd AKS in zichzelf consistent moet zijn, taalkundig aan deze tijd aangepast en dat ook overigens voor de hand liggende verbeteringen in een operatie als deze meegenomen dienen te worden. Wat zou moeten resulteren is een nog steeds beknopt, handzaam en duidelijk AKS dat de kerkelijke praktijk goed kan ondersteunen.

De wijzigingen in het AKS worden gedaan vanuit twee hoofdgezichtspunten:

1. Redactioneel
2. Inhoudelijk

1. Redactionele aanpassingen

Taalkundige aanpassingen worden gedaan vanwege de in 1995 ingevoerde nieuwe spelling. Verder worden omwille van de leesbaarheid en bondigheid de artikelen zoveel mogelijk in de directe rede en in het enkelvoud gesteld. Ook zijn nevenschikkingen vergaand geschrapt en wordt inmiddels ouderwets aandoend woordgebruik geactualiseerd.

Consistentie is gewenst om de indruk te vermijden dat met een andere omschrijving ook iets anders bedoeld wordt. Een ordenend stuk als het AKS is gebaat bij eenduidig woordgebruik en hoeft niet door gevarieerd woordgebruik leesbaarder gemaakt te worden. Consistent woordgebruik is evenwel niet altijd haalbaar gebleken. Zo wordt in de eerste hoofdstukken doorgaans over "gemeente" gesproken, maar in het vierde hoofdstuk over "kerk". Hoewel tussen beide verschillen zijn aan te wijzen, wordt doorgaans toch hetzelfde bedoeld.

Overige redactionele correcties worden gedaan om nu verspreid staande regelingen die feitelijk over hetzelfde gaan zo mogelijk op één plaats samen te brengen en daarmee tevens onderdelen mee te nemen die gemist werden. Vaak gaat dit samen met een wijziging uit oogpunt van consistentie.

2. Inhoudelijke aanpassingen

Inhoudelijke aanpassingen worden gedaan als uitwerking van inmiddels gepasseerde besluitvorming binnen onze kerken, gebleken noodzaak van aanpassing uit de (rechts)praktijk in onze of andere kerken en daar waar de huidige formulering van het AKS onduidelijk werd geacht.

Derde rapport Commissie AKS

De Preambule

Waar de artikelen bedoelen om op bescheiden wijze ons kerkelijk samenleven te ordenen, neemt de Preambule (die in het AKS zelf overigens ‘Verklaring’ genoemd wordt) een bijzondere plaats in. Hij gaat, naar zijn aard, aan het Akkoord vooraf en staat er als het ware als een boog overheen. Zijn bijzondere plaats en functie maken dat deze geheel ongewijzigd is gelaten en slechts van plaats en datum van vaststelling wordt voorzien.

De belangrijkste wijzigingen per hoofdstuk

Hoofdstuk I

In hoofdstuk I wordt de term ‘diensten’ vervangen door de term ‘ambten’. Dit leidt tot een redactionele wijziging van met name de artikelen 1 tot en met 4. Het argument hiervoor is dat de term ‘dienst’ in het kerkelijk spraakgebruik een bredere strekking heeft dan de term ‘ambt’. Deze wijziging komt overigens geenszins in mindering op het dienend karakter van de ambten, zoals verderop in dit hoofdstuk ook duidelijk tot uiting komt.

Voorts wordt uit oogpunt van consistentie in hoofdstuk I de redactie van diverse artikelen inzake de roeping tot en bevestiging van de verschillende ambtsdragers én de dienst door deze ambten gewijzigd: onnodige verschillen in redactie worden daarmee gecorrigeerd.

Tot slot wordt artikel 10 (ontslag van de predikant om gewichtige redenen) belangrijk gewijzigd, zie aldaar.

Hoofdstuk II

In hoofdstuk II wordt voornamelijk volstaan met wijzigingen in terminologie of redactie. Ook al worden er duidelijke aanpassingen gedaan, inhoudelijk zijn deze niet groot.

Hoofdstuk III

In het hoofdstuk over de tucht worden met name enkele procedurewaarborgen toegevoegd. In artikel 27 is het onderzoek door de kerkenraad en het recht van de beschuldigde om te worden gehoord toegevoegd. Artikel 30 (tucht over ambtsdragers) wordt grondig herzien, hierbij zijn het beginsel van hoor-en-wederhoor en het beginsel van geen-rechter-in-eigen-zaak toegevoegd.

Verder wordt voornamelijk volstaan met een enkele kleine redactionele aanpassing.

Hoofdstuk IV

Het hoofdstuk over de kerkelijke vergaderingen wordt op een aantal punten verduidelijkt en uitgebreid. In artikel 31 lid 2 wordt tot een eenduidige formulering voor het regionale verband gekomen, die tevens aansluit bij de gegroeide praktijk. Daartoe wordt eerst de *regio* gedefinieerd als een groep van naburige kerken, en de samenkomst van afgevaardigden van de kerken als *regiovergadering*.

De reeds in ons kerkelijk spraakgebruik ingeburgerde term ‘regiovergadering’ wordt hiermee opgenomen in het AKS. Een mededeling aan de regio is dus een mededeling aan de kerken van de regio (bijvoorbeeld per brief). Als voor een zaak de kerken van een regio bijeen moeten komen, dan wordt verwezen naar de *regiovergadering*. Een kerk hoort altijd bij één regio en één regiovergadering, en elke regio heeft haar ‘eigen’ kerken.

Enkele algemeen toegepaste regels

Waar gesproken werd van de kerkdienst of eredienst wordt de formulering “openbare samenkomst van de gemeente”, tenzij er een inhoudelijke reden is om hiervan af te wijken. Er was bijvoorbeeld sprake van “in het openbaar voor de gemeente” (artikel 4) maar ook van “openbare samenkomst van de gemeente” (artikel 21).

Derde rapport Commissie AKS

Als punt van consistentie wordt nu ‘Gods Woord’ gebruikt als het om de Bijbel gaat. In het AKS stond zowel ‘Gods Woord’ als ‘Woord van God’ als ‘Heilige Schrift’.

In verschillende artikelen is sprake van een termijn voor een bepaald recht (bijvoorbeeld preekconsent). De mogelijkheid tot verlenging was en wordt nergens opgenomen. Zulke termijnen hebben een gezonde achtergrond, en verlenging wegens bijzondere omstandigheden ligt uit de aard der zaak toch al bij de instantie die oorspronkelijk het recht verleende.

In het AKS werd en wordt enkele keren van ‘hij’ of ‘hem’ gesproken. Dit sluit aan bij het algemeen spraakgebruik en houdt geen (voor)oordeel in over de positie van de zusters. In de nieuwe tekst wordt dit veelal door een ‘wie’-constructie dan wel ‘degene’ vermeden, maar niet altijd.

Tot slot, waar in de inhoudsopgave de titel van een artikel vetgedrukt wordt weergegeven betreft het de nieuwe nummering van het artikel en/of de nieuwe tekst van de titel.

Voorstel aan de kerken

Dit derde rapport van de Commissie AKS ligt u voor om op een voortgezette zitting van de Landelijke Vergadering 2004 Lelystad op 8 januari 2005 het hierin verwoorde geactualiseerde AKS te aanvaarden, zoals reeds voorlopig aangenomen door de LV in haar zitting van 25 juni 2004.

Zeist / Amstelveen / Heerenveen, 28 juli 2004

De commissie AKS,

Mr A.J. van Helden,
Drs J.M. Louwerse,
Ds K. Muller

INHOUDSOPGAVE VAN HET AKS

Verklaring

1. Doel en inhoud van het akkoord
- I. DE DIENSTEN – DE AMBTEN
 2. Drie diensten, geen rangorde - **Drie ambten, geen rangorde**
 3. Noodzaak van wettige roeping – **Noodzaak van wettige roeping; bevestiging van een ambtsdrager**
 4. Roeping tot de dienst van ouderling en diaken - **Roeping tot het ambt van ouderling of diaken**
 5. Roeping tot de dienst des Woords - **Voorbereiding op het ambt van predikant**
 - 5.1 Opleiding**
 - 5.1 Preekconsent voor studenten**
 - 5.2 Beroepbaarstelling**
 - 5.3 Bijzondere gaven tot het ambt van het predikant**
 6. Beroeping en onderzoek van kandidaten – **Beroep en onderzoek van een kandidaat**
 7. Beroeping en bevestiging van predikanten – **Beroep van een predikant**
 8. Band aan een bepaalde gemeente
 9. Levensonderhoud tijdens en na de dienst - **Levensonderhoud van een predikant**
 10. Ontslag uit de dienst om gewichtige redenen - **Ontslag van een predikant om gewichtige redenen**
 11. Dienst van de predikant; bijzondere opdrachten
 - 11.1 Dienst van de predikant**
 - 11.2 Predikant met bijzondere opdracht**
 12. Ambtstermijn ouderlingen en diakenen - **Ambtstermijn van ouderling en diaken**
 13. Dienst van de ouderling
 14. Dienst van de diaken
 15. De kerkeraad – **De kerkenraad**
 16. Consulenten - **De consulent**
- II. HET OPZICHT OVER DE LEER EN DE EREDIENST
 17. Ondertekening Formulieren van Enigheid
 18. Eredienst; bediening van het Woord; christelijke feestdagen – **De eredienst**
 19. Doopsbediening - **Bediening van de heilige doop**
 20. Toelating tot het heilig avondmaal
 21. Bediening van het heilig avondmaal
 22. Onderwijs aan de jeugd der gemeente - **Catechese en geloofsbelijdenis**
 - 22.1 Catechese**
 - 22.2 Geloofsbelijdenis**
 23. Attesten - **Attestatie**
 24. Huwelijken - **Huwelijk**
- III. DE TUCHT
 25. Karakter van de tucht
 26. Onderling toezicht
 27. Berouw en verzoening – **Vermaning en verzoening**
 - 27.1 Onderzoek en vermaan**
 - 27.2 Berouw en verzoening**
 28. Voortgaande tucht
 29. Wederopneming
 30. Tucht over ambtsdragers – **Tucht over een ambtsdrager**

30.1 Schorsing en afzetting

30.2 Schorsingsprocedure

30.3 Afzettingsprocedure

IV. DE KERKELIJKE VERGADERINGEN

31. **Samenwerking van de kerken**

1. - **31.1** Eendrachtig samenwerken

2. - **31.2** Regionale en landelijke vergaderingen -

Regio, regiovergadering en landelijke vergadering

32. Uitsluitend kerkelijke zaken

33. Op kerkelijke wijze - **Besluitvorming**

34. Bekrachtiging en nakoming van besluiten

35. Beroep op meerdere vergaderingen – **Beroep op een meerdere vergadering**

36. Afvaardiging naar regionale vergaderingen – **Afvaardiging naar de regiovergadering**

37. **Kerkelijke rondvraag**

1. Oordeel en hulp - **37.1 Oordeel en hulp**

2. Op elkaar acht geven - **37.2 Op elkaar acht geven**

38. **Landelijke vergadering**

1. Afvaardiging naar landelijke vergaderingen

38.1 Afvaardiging, leiding en frequentie

2. Agendum landelijke vergadering; voorlopig oordeel

38.2 Agenda en voorlopig oordeel

3. – **38.3** Voortgezette landelijke vergadering

39. Relatie met andere kerken

40. Functionering van het kerkelijk akkoord

Titel

Akkoord van Kerkelijk Samenleven	Akkoord voor Kerkelijk Samenleven
---	--

In de titel wordt ‘van’ redactioneel gewijzigd in ‘voor’.

Met o.a. Prof. Van 't Spijker vroegen wij ons namelijk af of het wellicht beter is om van “Akkoord voor ...” in plaats van “Akkoord van Kerkelijk Samenleven” te spreken. Het eigenlijke akkoord van kerkelijk samenleven wordt namelijk niet door de kerkerde, maar door de Bijbel en de belijdenis gevormd. Dit wordt bevestigd in de Verklaring of Preambule, die aan het AKS vooraf gaat:

“(De Nederlands Gereformeerde Kerken) verklaren haar eenheid en de grond voor haar samengaan te vinden in het belijden van de Waarheid van de Heilige Schrift, zoals in de drie Formulieren van Enigheid is uitgedrukt.” Het AKS als kerkerde betreft niet de inhoud maar enkel de organisatie van ons kerk zijn: het is dus een akkoord voor kerkelijk samenleven.

Tegen de vervanging van ‘van’ door ‘voor’ is in de eerste ronde slechts door een enkeling bezwaar gemaakt.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 1

Doel en inhoud van het akkoord	Doel en inhoud van het akkoord
In de gemeenten van Christus behoort alles in goede orde te gebeuren. Daartoe is overeengekomen een regeling met betrekking tot:	In de gemeenten van Christus behoort alles in goede orde te gebeuren. Daartoe is overeengekomen een regeling met betrekking tot:
I. De diensten	I. De ambten
II. Het opzicht over de leer en de eredienst.	II. Het opzicht over de leer en de eredienst
III. De tucht .	III. De tucht
IV. De kerkelijke vergaderingen.	IV. De kerkelijke vergaderingen

De term ‘dienst’ wordt vervangen door ‘ambt’. Dienst heeft namelijk een bredere betekenis dan ambt. Zakelijk regelt hoofdstuk I alleen de (drie) ambten zoals genoemd in artikel 30 en 31 van de NGB, en daarvan de roeping tot het ambt, de verkiezing en bevestiging, en de inhoud ervan. Andere diensten in de gemeente worden niet in de kerkorde geregeld: de koster, organist, evangelist, contactzuster, pastoraal werker, enzovoorts.

In het AKS wordt dan ook alleen over (deze drie) ambten gesproken. Dat voorkomt ook het uit de opsomming van hoofdstuktitels gemakkelijk rijzende misverstand dat in hoofdstuk I iets geregeld zou worden over de erediensten of kerkdiensten. Zoals reeds in de algemene inleiding is opgemerkt, wordt met de wijziging van ‘dienst’ in ‘ambt’ geenszins het dienende karakter van de ambten miskend of veronachtzaamd.

Bezwaren tegen ‘ambt’ i.p.v. ‘dienst’ waren er in de eerste ronde duidelijk, maar ook was er verdediging van ons voorstel.

We zetten een aantal relevante punten op een rijtje:

1. Het woord ‘ambt’ is kerkelijk spraakgebruik sinds vele eeuwen;
2. Elk ambt is dienst (zie de artt 3 (onderscheid in dienstbetoon), 11, 13 en 14!), maar wij keren dat niet om en beperken het aantal diensten dus niet tot de 3 bekende ambten; wat wij wel constateren is dat in het AKS alleen regels worden gesteld met betrekking tot die drie klassiek-gereformeerde ambten en niets over andere diensten binnen onze kerken.
3. Het woord ‘ambt’ functioneert volop in onze praktijk (zie bijv. het VOP-rapport: 565 keer wordt het woord(deel) ‘ambt’ in het eerste rapport gebruikt; zelfs in het bestaande AKS komt het nog 21 keer voor: zie bv. art. 11: ‘medeambtsdragers’);
4. Er zijn meer woorden die wij gebruiken hoewel ze niet in de bijbel voorkomen (zoals: drie-eenheid, twee naturen, sacrament);
5. NBG-1951 vertaalt ‘diaconia’ soms als ‘bediening’ in plaats van ‘dienst’ (Hand. 1, 17; 6, 4; 20, 24; Rom. 11, 13; 1 Cor. 12, 5; 2 Cor. 3, 7.8.9 (“bediening des doods – bediening des Geestes”); 4, 1; 5, 18 (“bediening der verzoening”); 6, 3; Kol. 4, 17; 1 Tim 1, 12); in Kol. 1, 25 en Ef. 3, 2.9 is ‘bediening’ de vertaling van ‘oikonomia’; in 1 Cor. 9, 17 is hetzelfde woord met ‘taak’ vertaald; in Luc. 16, 2-4 met ‘beheer’ (rentmeester). We concluderen uit deze summiere gegevens dat hetgeen wij met het woord ‘ambt’ bedoelen in het NT niet altijd als ‘diaconia’ (dienst) wordt aangeduid en dat de NBG51-vertalers voor de vertaling van het woord ‘diaconia’ niet altijd bij ons woord ‘dienst’ terecht konden. Eén en ander maakt – gedacht vanuit het bijbels spraakgebruik - het gebruik van het woord ‘dienst’ waar we doorgaans van ‘ambt’ spreken op z’n minst minder dwingend.
6. Met het woord ‘dienst’ is iets heel belangrijks gezegd, maar niet alles. Het onderscheidende van de andere diensten is er niet mee verwoord, nl. dat aan deze specifieke diensten “de leiding en verzorging van de gemeente” (art. 15) is toevertrouwd. Art.15 gebruikte daarbij dan ook in het AKS al het woord ‘ambtsdragers’!

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 2

I. DE DIENSTEN 2 Drie diensten, geen rangorde Er zijn drie diensten te onderscheiden: het ambt van dienaar des Woords of predikant, van ouderling en van diaken. Tussen deze diensten bestaat geen onderscheid in rangorde, alleen in dienstbetoon.	I. DE AMBTEN 2 Drie ambten, geen rangorde Er zijn drie ambten te onderscheiden: het ambt van predikant of dienaar van het Woord, van ouderling en van diaken. Tussen deze ambten bestaat geen onderscheid in rangorde, alleen in dienstbetoon.
---	--

Overeenkomstig bij artikel 1 wordt ‘dienst’ gewijzigd in ‘ambt’. Wij hebben overwogen om de uit redactioneel oogpunt overbodige nevenschikking ‘dienaar des Woords of predikant’ te schrappen. In het vervolg van het AKS wordt immers steeds (alleen) van predikant gesproken, behoudens in artikel 9. Vanwege de (verwachte) gehechtheid aan deze eretitel, hebben wij in ons voorstel voor artikel 2 net als bij artikel 9 deze nevenschikking gehandhaafd, en is dit overgenomen. Uit oogpunt van taalkundige actualisering wordt ‘dienaar des Woords’ hertaald in ‘dienaar van het Woord’.

Artikel 3

Noodzaak van wettige roeping Niemand mag één van deze diensten vervullen zonder wettig geroepen te zijn.	Noodzaak van wettige roeping; bevestiging van een ambtsdrager Niemand vervult een ambt zonder wettig geroepen en bevestigd te zijn. De roeping geschiedt door de gemeente, onder leiding van de kerkenraad. De bevestiging vindt in een openbare samenkomst van de gemeente plaats, met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier.
--	---

Over de bevestiging werd voor de verschillende ambten in verschillende artikelen gehandeld (artikel 4: diaken en ouderling respectievelijk artikel 7: predikant), terwijl het in artikel 6 (kandidaat) ontbrak. De gebruikelijke wijze van bevestiging in een samenkomst van de gemeente werd alleen in artikel 4 en niet in artikel 7 genoemd. Het AKS was in deze dus weinig consistent.

De tekst van artikel 3 wordt aangevuld met twee algemeen – voor alle ambten – geldende regels uit artikel 4: de openingzin van artikel 4 (de bepaling over de roeping) en de slotzin van artikel 4 (de bepaling over de wijze van bevestiging). Daarmee worden deze bepalingen, die in artikel 4 eigenlijk alleen de ouderling en diaken betroffen, toegepast als een algemene regel voor alle ambten. Ook bij de predikant zijn deze bepalingen van toepassing en zinvol. In de titel wordt als consequentie nu naar beide onderwerpen verwezen.

De benoeming door de kerkenraad, na de roeping door de gemeente en voor de bevestiging wordt niet in het AKS opgenomen; zij wordt als vanzelfsprekende tussenstap verondersteld. Het AKS heeft op dit punt geen aanvulling. De regio Alkmaar-Zaandam stelde voor ook de benoeming te noemen, aangezien die een wezenlijke stap is in het proces. Ons voorstel om dit te volgen werd op 25 juni jl. niet overgenomen.

In dit artikel komt voor het eerst in het voorgestelde AKS de uitdrukking “met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier” voor. Hoewel tegen deze formulering in de eerste ronde van meerdere zijden bezwaar werd gemaakt, handhaafden wij ons voorstel om hier en in andere artikelen deze zegswijze te gebruiken. Wij merkten daarbij op dat in het spreken van ‘een’ formulier in plaats van ‘het formulier’ reeds een verruiming zit, die ons inziens voldoende recht doet aan de huidige praktijk in onze kerken. De geformuleerde regel laat de vrijheid van de kerken onverlet dat het hierbij (en elders in het AKS genoemde gelegenheden) benodigde onderwijs van de gemeente op een andere wijze plaatsvindt (bijvoorbeeld in de preek). Het voorstel van de commissie is overgenomen.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 4

<p>Roeping tot de dienst van ouderling en diaken</p> <p>De roeping tot een dienst of ambt geschiedt door de gemeente, onder leiding van de kerkenraad. Dit kan op de volgende wijze plaatsvinden:</p> <p>De kerkenraad stelt de gemeente in de gelegenheid de aandacht te vestigen op belijdende leden, die zij acht te voldoen aan de in de Heilige Schrift voor ambtsdragers gestelde eisen. Daarna stelt hij de gemeente in de regel het dubbele van het vereiste aantal te verkiezen ambtsdragers voor om haar daaruit te laten kiezen.</p> <p>De verkiezing, waartoe de belijdende leden van de gemeente gerechtigd zijn, zal geschieden na gebed om de leiding van de Heilige Geest.</p> <p>De namen van hen, die tot het ambt geroepen zijn, zullen op twee zondagen afgekondigd worden. Indien geen wettige bezwaren worden ingebracht, zal de bevestiging in het openbaar voor de gemeente plaatsvinden, met gebruikmaking van een daartoe bestemd formulier.</p>	<p>Roeping tot het ambt van ouderling of diaken</p> <p>De roeping tot het ambt van ouderling of diaken vindt in de regel op de volgende wijze plaats: De kerkenraad stelt de gemeente in de gelegenheid de aandacht te vestigen op belijdende leden die zij acht te voldoen aan de in Gods Woord voor ambtsdragers gestelde eisen. Daarna stelt hij de gemeente zo mogelijk het dubbele van het aantal te verkiezen ambtsdragers voor, om haar daaruit te laten kiezen.</p> <p>De verkiezing, waartoe de belijdende leden van de gemeente gerechtigd zijn, geschiedt na gebed om de leiding van de Heilige Geest.</p> <p>De naam van degene die tot het ambt geroepen is, wordt op twee zondagen afgekondigd. Indien geen gegronde bezwaren worden ingebracht, vindt de bevestiging plaats.</p>
---	--

Artikel 4 geeft nu een uitwerking van artikel 3 voor wat betreft de roeping tot het ambt van diaken of ouderling. Dit wordt in de eerste zin van het artikel – na de titel – nog eens duidelijk vermeld: “De roeping tot het ambt van ouderling of diaken (etc)”.

De nevenschikking “dienst of ambt” wordt geschrapt.

De formulering “Dit kan op de volgende wijze plaatsvinden” wordt gewijzigd in “vindt in de regel op de volgende wijze plaats”. Als commissie stelden wij in eerste instantie dat de kerkorde niet beoogt een facultatieve mogelijkheid aan te reiken, maar een algemene regeling te bieden. Dit laat onverlet dat het de plaatselijke kerkenraad vrijstaat wegens omstandigheden om gegronde redenen van deze regel af te wijken. In de eerste ronde vroeg Alkmaar-Zaandam om terugkeer van de ‘kan’-formulering en anderen wezen op de “gevarieerdere praktijk” in onze kerken. Om aan beide opmerkingen tegemoet te komen is nu het “inde regel” naar voren gehaald en is om taalkundige redenen de formulering vijf regels verder gewijzigd in “zo mogelijk”.

Het ‘wettig’ wordt gewijzigd in ‘gegronde’; zakelijk komen beide termen op hetzelfde neer (wettige bezwaren zijn zeker gegrond), maar ‘gegrond’ klinkt wat minder juridisch. Bovendien betekent ‘wettig’ letterlijk “in overeenstemming met/volgens de wet”, maar onduidelijk is welke wet in dit (kerkordelijke) verband bedoeld wordt.

‘Heilige Schrift’ wordt gewijzigd in ‘Gods Woord’ (zie ook de artikelen 11, 21, 24, 31 en 34).

Het woord ‘vereiste’ kon volgens ons tot misverstanden leiden en wordt weggelaten, om de kerkenraad ruimte te geven ervoor te kiezen, zo nodig vacatures onvervuld te laten.

Amsterdam-Haarlem vroeg om het gebed om de Heilige Geest naar voren te halen in het artikel en op het geheel van de procedure laten slaan. Wij volgden dit voorstel niet: de aanwijzing van de ambtsdragers middels de verkiezing is het cumulatiepunt waarom het gaat, niet voor niets wordt daar het gebed apart genoemd. Zie ook Handelingen 1:24,25. Het voorstel van de commissie werd gevolgd.

Artikel 5

<p>Roeping tot de dienst des Woords</p> <p>Zij, die zich met goed gevolg op een regionale vergadering van het ressort waarin zij wonen aan een onderzoek aangaande leer en leven hebben onderworpen, kunnen beroepen worden tot het ambt van dienaar des Woords. Tot dit onderzoek zullen worden toegelaten, zij die met goed resultaat een deugdelijke opleiding tot deze dienst gevolgd hebben en de vereiste gaven daarvoor bezitten, tot welke gaven behoren die van ootmoed, wijsheid, kennis, onderscheidingsvermogen en bekwaamheid om onderwijs te geven. Betrokkenen zullen het recht hebben in de kerken voor te gaan om beroepen te kunnen worden tot het ambt van dienaar des Woords.</p> <p>Zij, die zulk een opleiding niet hebben gevolgd, kunnen tot dit onderzoek worden toegelaten, indien duidelijk blijkt dat zij bijzondere gaven tot de dienst bezitten, waaronder de bovengenoemde.</p> <p>De regionale vergadering zal hierover oordelen, met gebruikmaking van de door de kerkenraad gegeven inlichtingen. Indien het oordeel gunstig is, zal zij de betrokkenen een tijdlang het recht verlenen in de kerken een opbouwend woord te spreken, en eventueel zal beroepbaarstelling volgen.</p>	<p>Vorbereiding op het ambt van predikant</p> <p>5.1 Opleiding</p> <p>Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten, volgt als voorbereiding een deugdelijke opleiding en dient de voor dit ambt vereiste gaven te bezitten, waartoe behoren die van ootmoed, wijsheid, kennis, onderscheidingsvermogen en bekwaamheid om onderwijs te geven.</p> <p>5.2 Preekconsent voor studenten</p> <p>Wie de opleiding voor het ambt van predikant volgt, kan bij de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort preekconsent aanvragen. Hij onderwerpt zich bij die regiovergadering aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, verkrijgt, in de regel voor een termijn van een jaar, preekconsent.</p> <p>5.3 Beroepbaarstelling</p> <p>Nadat de opleiding met goed gevolg is afgesloten, onderwerpt hij zich aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid tot het ambt. Dit onderzoek vindt plaats op de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekconsent.</p> <p>5.4 Bijzondere gaven tot het ambt van het predikant</p> <p>Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten zonder de daartoe vereiste opleiding te hebben gevolgd, dient – behalve de in 5.1 genoemde gaven - bijzondere gaven tot het ambt van predikant te bezitten.</p> <p>Hij onderwerpt zich aan een onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid tot het ambt. Dit onderzoek vindt plaats op de regiovergadering van de gemeente waartoe hij behoort. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, verkrijgt voor een termijn van twee jaren preekconsent.</p> <p>Wie met goed gevolg een vervolgonderzoek heeft ondergaan, wordt voor een termijn van twee jaren als kandidaat beroepbaar gesteld en verkrijgt daartoe preekconsent.</p>
---	--

Redactioneel merken wij op dat artikel 5 bestond uit een lange tekst van 4 alinea's, waardoor het niet eenvoudig las. Om dit te verduidelijken wordt een subnummering met subtitels aangebracht. Ook wordt de volgorde van de bepalingen aangepast, om een meer logische opbouw te krijgen. De titel van het artikel is aangepast om de inhoud duidelijker aan te geven.

Inhoudelijk is de lijst van vereiste bekwaamheden in de nieuwe tekst uniform geformuleerd. Blijkens de LV Apeldoorn 1994-5 staat de bekwaamheid centraal bij de genoemde onderzoeken (regio-examens); om die reden wordt dit begrip aan het duo 'leer en leven' toegevoegd. Verder werd in artikel 5 het preekconsent voor studenten niet (duidelijk) geregeld: dit wordt nu in een aparte bepaling (5.2) geregeld.

Derde rapport Commissie AKS

Voorts wordt de positie van de regio verduidelijkt, in lijn met de tussentijdse besluitvorming over de examenregeling op de LV Apeldoorn 1994-5.

Ten slotte worden termijnen voor preekconsent en beroepbaarstelling toegevoegd. Preekconsent wordt in de regel verleend voor de duur van 1 jaar en kan op verzoek met telkens een jaar worden verlengd.

Ook de beroepbaarstelling wordt niet meer onbepaald (“tot nader order”) gegeven. Indien een preekconsent verleend is en de kandidaat gedurende twee jaren geen beroep heeft ontvangen, lijkt het ons zinvol om als regiovergadering nog eens met de kandidaat te spreken en in gezamenlijkheid te bezien in hoeverre een verdere verlenging van de beroepbaarstelling zinvol is.

Arnhem stelde voor de beroepbaarstelling ná het preekconsent als apart subartikel op te nemen. Wij gingen met dit voorstel mee en hebben in die zin het artikel aangepast. We deden dat ook omdat in de regelingen voor de TSB het preekconsent (in het kader van de te volgen stage) een verplichting is voor hen die het ambt van predikant begeren (Groene boekje van de TSB pag. 5).

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 6

<p>Beroeping en onderzoek van kandidaten Wanneer een kandidaat beroepen wordt in een gemeente en hij het beroep aanvaardt, zal de regionale vergadering van het ressort, waartoe de beroepende gemeente behoort, een onderzoek instellen, alvorens hem tot de volle dienst van Woord en sacramenten toe te laten.</p>	<p>Beroep en onderzoek van een kandidaat Wanneer een kandidaat beroepen is door een gemeente en het beroep aanvaardt, stelt de regiovergadering waartoe de beroepende gemeente behoort een afsluitend onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid in. Wie met goed gevolg dit onderzoek heeft ondergaan, wordt in het ambt van predikant bevestigd.</p>
--	--

Nu wordt “het onderzoek” waarvan in dit artikel sprake is, duidelijk benoemd, in lijn met artikel 5 als volgt: “onderzoek naar leer en leven en bekwaamheid”.

Toegevoegd wordt ‘afsluitend’ om de (tijds)lijn met het vorige artikel (5) aan te geven.

In het verlengde van de wijziging van ‘dienst’ in ‘ambt’ wordt “alvorens hem tot de volle dienst van Woord en sacramenten toe te laten” vervangen door “wordt in het ambt van predikant bevestigd”. Ook is daarmee een verwijzing naar de bevestiging (nu in artikel 3) ter verduidelijking toegevoegd.

Alkmaar-Zaandam legde er in de eerste ronde de vinger bij dat in artikel 6 de noodzakelijke stukken ter vergadering niet worden genoemd, terwijl art 7 dit wel doet. O.i. is deze uitbreiding in het AKS niet noodzakelijk, omdat het bedoelde al in de regelingen voor de examens is vastgelegd.

Artikel 7

<p>Beroeping en bevestiging van predikanten Wie reeds als predikant aan een gemeente verbonden is, kan door een andere gemeente beroepen worden. De bevestiging zal plaatsvinden na instemmend advies van de regionale vergadering van het ressort, waartoe de beroepende gemeente behoort. Hiervoor is vereist een wettig bewijs van ontslag; een goede attestatie aangaande leer en leven uit de gemeente waaraan hij tevoren verbonden was; en een goed getuigenis van de regionale vergadering van het ressort, waartoe deze gemeente behoort.</p>	<p>Beroep van een predikant Wie als predikant aan een gemeente verbonden is, kan door een andere gemeente beroepen worden. Wanneer de predikant het beroep aanvaardt, vindt de bevestiging plaats na goedkeuring van de regiovergadering waartoe de beroepende gemeente behoort. Hiervoor zijn vereist de beroepsbrief met een bewijs van aanneming van het beroep, een bewijs van ontslag, een goede attestatie aangaande leer en leven uit de gemeente waaraan hij tot dan toe verbonden was, alsmede een goed getuigenis van de regiovergadering waartoe deze gemeente behoort.</p>
---	---

Het aannemen van het beroep wordt nu expliciet genoemd in lijn met artikel 6. Het ‘instemmend advies’ van de ‘regionale vergadering’ is in lijn met volgende artikelen gewijzigd in ‘goedkeuring’ van de ‘regiovergadering’. De term ‘instemmend advies’ is wat ambivalent; bedoeld wordt een ‘groen licht’ door de regiovergadering. Dit is evenwel geen advies, maar een goedkeuring, een besluit. De lijst van vereisten wordt gecompleteerd; in het artikel ontbraken de beroepsbrief en het bewijs van aanneming van het uitgebrachte beroep. Uit de titel wordt ‘bevestiging’ geschrapt omdat dit nu in artikel 3 wordt opgenomen.

- a. Arnhem stelde voor te spreken van “... de beroepsbrief *met financiële bijlage*, een bewijs van aanneming van ...”. De commissie achtte dit een overbodige toevoeging omdat bij een brief vanzelfsprekend de bijlagen horen.
- b. In dit artikel wordt voor het eerst van ‘goedkeuring’ in plaats van ‘instemmend advies’ gesproken. Utrecht (kerk) vermoedde hier een hiërarchische tendens. Maar dan zit die tendens – zo denken wij - ook al in het spreken over een ‘instemmend advies’. Inhoudelijk komt een ‘instemmend advies’ op een goedkeuring neer. Waarom dan niet van ‘goedkeuring’ gesproken?
In de nieuwe tekst is - hier en elders - getracht consequent te onderscheiden tussen ‘instemming’ van de gemeente en ‘goedkeuring’ van ‘kerkelijke organen’ als de naburige kerkenraad of de regiovergadering. Met goedkeuring wordt niet bedoeld op ‘hiërarchie’ (zie artikel 31.1: Zij heersen niet over elkaar), maar enkel op een gedeelde verantwoordelijkheid: de beslissing van de kerkenraad is getoetst door de naburige kerk of regio; dit alles èn ter bescherming van de betrokken ambtsdrager(s) en/of (de) gemeente(lid) èn ter ondersteuning van de kerkenraad, die zich soms voor een moeilijke en/of ingrijpende beslissing geplaatst ziet.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 8

Band aan een bepaalde gemeente Niemand zal als predikant beroepen worden zonder verbonden te worden aan een bepaalde gemeente, noch in een andere gemeente enig ambtelijk werk verrichten zonder daartoe een verzoek te hebben ontvangen van de kerkenraad van die gemeente.	Band aan een bepaalde gemeente Niemand vervult het ambt van predikant zonder verbonden te zijn aan een bepaalde gemeente, noch verricht hij in een andere gemeente enig ambtelijk werk zonder daartoe een verzoek te hebben ontvangen van of namens de kerkenraad van die gemeente.
--	---

De tekst leek zich te beperken tot de fase van het beroep en noemde slechts impliciet de bevestiging, terwijl ontwikkelingen daarna open gelaten werden. Bedoeld werd natuurlijk dat een predikant, ook als hij een bijzondere opdracht heeft gekregen (zie artikel 11) altijd aan een bepaalde gemeente verbonden is. Daarom wordt de tekst van artikel 8 verduidelijkt door ‘beroepen’ te wijzigen in “vervult het ambt (enzovoorts)”.

Ook wordt ‘namens’ toegevoegd in de slotzin, omdat voor ambtelijk werk in een andere gemeente het verzoek ook namens de kerkenraad gedaan kan worden, zoals bij de preekvoorziening doorgaans het geval is.

Arnhem wilde in de eerste ronde het “of namens” als een al te subtiele onderscheiding schrappen. De commissie handhaafde het desondanks.

Artikel 9

Levensonderhoud tijdens en na de dienst De gemeenten zullen haar predikanten, ook indien deze door ziekte, ouderdom of soortgelijke oorzaken niet meer in staat zijn hun ambtelijk werk te verrichten, en eveneens hun weduwen en wezen, van behoorlijk levensonderhoud voorzien. Als regel zal aan de dienaren des Woords ontheffing van hun ambtelijk werk worden verleend, wanneer zij de leeftijd van 65 jaar bereikt hebben, tenzij met wederzijdse bewilliging anders overeengekomen wordt en zullen zij de naam en de eer van dienaar des Woords behouden.	Levensonderhoud van een predikant Een gemeente voorziet haar predikant van behoorlijk levensonderhoud, ook indien deze door ziekte, ouderdom of soortgelijke oorzaak niet meer in staat is zijn ambtelijk werk te verrichten, en na overlijden zijn weduwe en wezen. In de regel wordt aan een predikant ontheffing van zijn ambtelijk werk verleend wanneer hij de leeftijd van 65 jaar bereikt, tenzij met wederzijdse bewilliging anders overeengekomen wordt. Hij behoudt de naam en eer van dienaar van het Woord.
--	--

In de titel van het artikel komt nu duidelijk uit dat het uitsluitend om predikanten gaat.

De titel ‘Dienaar van het Woord’ is in het kader van ‘naam en eer’ hier aan het slot gehandhaafd, overeenkomstig de toelichting bij artikel 2.

Artikel 10

<p>Ontslag uit de dienst om gewichtige redenen Indien een predikant om gewichtige redenen zijn gemeente niet langer kan dienen, zonder dat hij zich heeft schuldig gemaakt aan een zonde die tuchtwaardig maakt, zal hem ontslag kunnen worden verleend, echter niet zonder goedkeuring van de regionale vergadering van het ressort waartoe zijn gemeente behoort, en met bewilliging van een genabuurde regionale vergadering. Aan deze vergadering zal ook de beslissing staan of de betrokkene al dan niet beroepbaar blijft. In overleg met de regionale vergadering zal de kerkenraad een regeling treffen voor het levensonderhoud gedurende de tijd dat de ontslagen dienaar niet door een andere gemeente beroepen is of door andere arbeid in eigen levensonderhoud kan voorzien. Deze regeling zal in het algemeen een tijdelijk karakter dragen.</p>	<p>Ontslag van een predikant om gewichtige redenen Een predikant die naar het oordeel van de kerkenraad om gewichtige, maar niet tuchtwaardig makende redenen zijn gemeente niet langer kan dienen, wordt ontslag verleend overeenkomstig de “Procedure voor ontslag van een predikant om gewichtige redenen”. Tenzij de regiovergadering tot het oordeel komt dat de predikant ook in een andere gemeente zijn ambt niet naar behoren zal kunnen vervullen, wordt hij voor een bepaalde termijn beroepbaar gesteld en blijft zolang als predikant verbonden aan de gemeente die hij diende.</p>
---	---

Op een uitdrukkelijke actualisering van artikel 10 is al in de opdracht aan onze commissie gezinspeeld: “overwegende dat de discussie rondom het rapport van de commissie ‘Rechtspositie Predikanten’ zeer waarschijnlijk tot actualisering uitnodigt, ...”.

Die actualisering hebben wij in eerste instantie gezocht in uitgebreide procedurewaarborgen, het goed onderscheiden van de verschillende verantwoordelijkheden van betrokkenen enzovoorts. Wij herhalen dat hier niet, maar het resultaat was een erg lang artikel.

Arnhem stelde in de eerste ronde een veel kortere tekst voor, met verwijzing naar de 'Procedure voor ontslag van een predikant om gewichtige redenen' die inmiddels (zij het ook pas daarna) door de huidige LV is aangenomen. Dit voorstel heeft de commissie in grote lijnen overgenomen. Wel meenden wij dat het goed is om in het AKS uit te spreken dat de ontslagen predikant - voorzover beroepbaar - als predikant aan de gemeente die hij diende, verbonden blijft. Eén en ander leidde tot een aanzienlijke versobering van dit artikel, die mogelijk werd door aanneming van de voorstellen van de WAP-commissie. Dit voorstel werd overgenomen op 25 juni.

- a. Amsterdam-Haarlem vroeg naar de positie van de predikant van een gemeente die opgeheven wordt/is. Dat is in de voorstellen van de comm. WAP ondervangen en hoeft hier daarom verder niet geregeld te worden.
- b. Een opmerking van Alkmaar-Zaandam over ‘bindend advies’ is niet meer relevant omdat de betreffende passage vervalst met verwijzing naar de WAP-procedure.
- c. Hetzelfde geldt voor de opmerkingen van Utrecht (over de weglating van de bewilliging van de naburige regio) (verg. art 30).

Artikel 11

<p>Dienst van de predikant; bijzondere opdrachten</p> <p>De dienst van de predikant houdt in: de verkondiging van het Woord van God, de bediening van de sacramenten, het voorgaan in de openbare gebeden van de gemeente, het met zijn medeambtsdragers herderlijk zorgen voor de gemeente en haar leden, het verdedigen en doorgeven van de zuivere leer en het onderwijzen van de jeugd der gemeente en van allen die onderwijs behoeven.</p> <p>Het zal mogelijk zijn, dat sommige predikanten een bijzondere opdracht ontvangen ten behoeve van de opleiding tot de dienst des Woords, tot geestelijke verzorging van bijzondere aard of ter verbreiding van het evangelie.</p> <p>Zij zullen aan een gemeente verbonden blijven. De verhouding waarin zij tot de betrokken gemeente staan, dient geregeld te worden onder goedkeuring van de regionale vergadering.</p>	<p>Dienst van de predikant; bijzondere opdrachten</p> <p>11.1 Dienst van de predikant</p> <p>De dienst van de predikant houdt in: het verkondigen van Gods Woord, het bedienen van de sacramenten, het voorgaan in de openbare gebeden van de gemeente, het verdedigen en doorgeven van de zuivere leer en het onderwijzen van de jeugd van de gemeente en van allen die dit behoeven, alsmede het samen met de medeambtsdragers herderlijk zorgen voor de gemeente en haar leden en haar toerusten tot dienstbetoon, het toezien op leer en wandel van medeambtsdragers, en het samen met de ouderlingen uitoefenen van de kerkelijke tucht.</p> <p>11.2 Predikant met bijzondere opdracht</p> <p>Een predikant kan een bijzondere opdracht ontvangen, zoals ten behoeve van de opleiding tot predikant, geestelijke verzorging van bijzondere aard of verbreiding van het evangelie.</p> <p>Een predikant met bijzondere opdracht blijft aan een gemeente verbonden. De verhouding waarin deze tot de betrokken gemeente staat, wordt geregeld met goedkeuring van de regiovergadering.</p>
--	--

Voor de duidelijkheid en leesbaarheid wordt een splitsing in sub 11.1 en 11.2 aangebracht en wordt de opsomming van taken overzichtelijker geredigeerd.

Nu de inhoudelijke taken van de ambten aan de orde zijn, is het woord ‘dienst’ geheel op zijn plaats en dus gehandhaafd (zie ook de artikelen 13 en 14). Daarmee blijft het dienende karakter van het ambt in het AKS voldoende verwoord en gewaarborgd.

Als aanvulling worden enkele taken van de ouderling die inherent zijn aan die van de predikant, hier voor de volledigheid ingelast (conform de formulering van artikel 13). De taakstelling is conform artikel 13 aangevuld met het “toerusten tot dienstbetoon”.

- a. Sommige afgevaardigden uitten kritiek op de lange en uitgebreide opsomming van predikantstaken in 11.1. Wij merkten op dat ook het bestaande artikel al een behoorlijke reeks taken noemde. Onze gedachte was dat die dan ook enigszins compleet moest zijn. Uit het oude artikel hebben wij het “samen met de medeambtsdragers herderlijk zorgen” weer teruggehaald en bovendien noemen we hier nu ook het “toerusten tot dienstbetoon” als een taak van alle ambtsdragers samen. Anderzijds is de tekst toch weer enigszins versoberd t.o.v. ons eerste voorstel.
- b. Ten aanzien van het uitoefenen van de tucht merkten we op dat deze formulering niet uitsluit dat de totale kerkenraad bij de weg naar de ‘uitoefening van de tucht’ betrokken is. Dit in reactie op een opmerking van Kampen. Het gaat er o.i. om dat de verantwoordelijkheid voor de uiteindelijke uitoefening van de tucht bij de ouderlingen en de predikant(en) ligt. M.a.w.: deze last rust niet op de schouders van de diakenen.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 12

Ambtstermijn ouderlingen en diakenen De ouderlingen en diakenen zullen naar plaatselijke regeling twee of meer jaren dienen. Tenzij de kerkenraad oordeelt dat de omstandigheden het wenselijk maken dat zij langer dienen dan is overeengekomen, zullen zij na hun ambtstermijn door anderen vervangen worden. Voor dit oordeel van de kerkenraad zal de instemming van de gemeente worden gevraagd.	Ambtstermijn van ouderling en diaken Een ouderling of diaken dient naar plaatselijke regeling twee of meer jaren. Na afloop van zijn ambtstermijn treedt hij af, tenzij de kerkenraad het wenselijk oordeelt dat hij langer dient. Voor dit oordeel wordt de instemming van de gemeente gevraagd.
---	---

De vervanging van aftredende ambtsdragers hoeft hier niet geregeld te worden, er kan ook sprake zijn van krimp. Waar het om gaat is dat ze na hun termijn aftreden, dan wel met instemming van de gemeente langer blijven.

In ons oorspronkelijke voorstel was sprake van “goedkeuring”, maar Arnhem zei dat “goedkeuring” zwaarder is dan instemming. Daarom keerden we terug naar het oorspronkelijke ‘instemming’. Overigens zij hier wel opgemerkt dat het gaat om een vragen van goedkeuring of instemming, en niet om het ontvangen ervan. Met andere woorden: het blijft – hoe ook geformuleerd – een verantwoordelijkheid van de kerkenraad.

Artikel 13

Dienst van de ouderling De dienst van de ouderling houdt in: het weiden van de gemeente als kudde Gods, het trouw bezoeken van de leden van de gemeente, het toezien op de leer en wandel van medeambtsdragers, en het tezamen met de dienaren des Woords oefenen van de kerkelijke tucht.	Dienst van de ouderling De dienst van de ouderling houdt in: het herderlijk zorgen voor de gemeente en haar leden, het toerusten tot dienstbetoon, het toezien op leer en wandel van medeambtsdragers, en het samen met de predikant uitoefenen van de kerkelijke tucht.
--	--

Net als bij de artikelen 11 en 14 is ‘dienst’ hier blijven staan (zie bij artikel 11).

Uit artikel 11 is het ‘herderlijk zorgen voor de gemeente en haar leden’ overgenomen.

In lijn met de toegenomen nadruk hierop in de praktijk van het kerkelijk leven wordt het artikel met het element van ‘toerusten tot dienstbetoon’ aangevuld.

- a. Zoals in art. 11 hebben we het ‘trouw bezoeken’ als begrepen in het ‘herderlijk zorgen’ gezien.
- b. Uit consistentie-overwegingen spreken we van ‘uitoefenen’ ipv ‘oefenen’ van de kerkelijke tucht
- c. Utrecht (kerk) wilde hier (en in 15) de regel over de tucht schrappen omdat de kerkenraad dat zelf wel kan uitmaken. Afgezien van het feit dat het al in het bestaande AKS staat: het behoort toch tot één van de kerntaken van de ouderling en behoort daarom toch op z’n minst genoemd te worden. Het voorstel werd niet overgenomen.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 14

<p>Dienst van de diaken De dienst van de diaken houdt in: het verlenen van christelijke hulp aan de leden der gemeente die in nood verkeren, en hen met raad en troost bij te staan. Naar vermogen zullen zij ook anderen hulp bieden.</p>	<p>Dienst van de diaken De dienst van de diaken houdt in: het verlenen van christelijke ondersteuning aan de leden van de gemeente - en naar vermogen ook aan anderen - die in nood verkeren, hen met raad en troost bijstaan en het opwekken van de leden van de gemeente tot het bewijzen van barmhartigheid aan de naaste.</p>
---	--

Ook de taak van de diaken behoefde ons inziens een uitbreiding (op papier, die reeds lang praktisch is): de opwekking tot het bewijzen van barmhartigheid aan de naaste binnen en buiten de kring van de gemeente.

Artikel 15

<p>De kerkenraad De ambtsdragers tezamen vormen de kerkenraad, die belast is met de leiding en verzorging van de gemeente. Voor overleg daartoe vergadert de kerkenraad regelmatig. Van genomen besluiten zal nauwkeurig aantekening worden gemaakt.</p>	<p>De kerkenraad De ambtsdragers vormen gezamenlijk de kerkenraad. Deze is belast met de leiding en verzorging van de gemeente. Voor overleg daartoe vergadert de kerkenraad regelmatig. Van genomen besluiten wordt nauwkeurig aantekening gemaakt. De uitoefening van de tucht is voorbehouden aan de ouderlingen samen met de predikant.</p>
---	--

De regel uit artikel 13 wordt nu herhaald, namelijk dat slechts de predikant en ouderlingen belast zijn met de uitoefening van de tucht. Het AKS was namelijk inconsistent over de kerkenraad in combinatie met de tucht. Volgens artikel 15 behoren de diakenen tot de kerkenraad en volgens de artikelen 26, 27, 28 en 30 is de kerkenraad verantwoordelijk voor de tucht. Echter, artikel 13 bepaalde dat de ouderlingen tezamen met de predikant de tucht oefenen, de diakenen worden hierbij niet genoemd en blijkens artikel 14 ook niet bedoeld.

Wellicht hing genoemde inconsistentie samen met het verschil tussen de DKO en de NGB: de DKO rekent in artikel 37 de diakenen niet tot de kerkenraad (uitgezonderd de 'minikerkenraden'), terwijl de NGB in artikel 30 de diakenen wel tot de kerkenraad rekent.

Het is overigens opmerkelijk dat de DKO bepaalt dat elke gemeente een kerkenraad zal hebben, terwijl het AKS dat veronderstelt.

De toevoeging over de tucht wordt zo een herhaling van 11.1 en 13, en expliciteert 14 waar het voor de diakenen niet wordt genoemd.

Voor de zitting van 25 juni stelde de regio Kampen voor om de kerkenraad als orgaan reeds te noemen in artikel 2. Wij hebben daartegen geargumenteed dat dit het geestelijk karakter van artikel 2 schade zou doen. Het voorstel werd voor de vergadering verworpen.

Ook stelde de regio Kampen voor om de laatste zin, de bepaling over de kerkenraad en de tucht, te verplaatsen naar artikel 26 dat over de uitoefening van de tucht door kerkenraad handelt. Hiertegen hebben wij ingebracht dat juist in artikel 15 de organisatie van de kerkenraad wordt behandeld en het daarom hier thuishoort. Dit voorstel werd eveneens, met kleinere meerderheid, verworpen.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 16

Consulenten De kerken in een bepaalde regio zullen vacante gemeenten, indien deze dit verzoeken, hulp verlenen door een predikant aan te wijzen om hen te helpen en van advies te dienen.	De consulent Een regiovergadering verleent een gemeente in haar midden op verzoek hulp, door een predikant als consulent aan te wijzen om deze gemeente met raad en daad bij te staan.
---	--

Het woord ‘consulent’ kwam alleen in de titel en niet in tekst voor; de tekst wordt daarop aangepast. Verder wordt nu uitdrukkelijk een consulentschap mogelijk gemaakt ook als een gemeente niet vacant is, maar wel bijstand behoeft. Wij dachten daarbij aan situaties van ziekte of anderszins langdurige ontstentenis van een (wijk)predikant.

Verder wordt de omschrijving “helpen en van advies te dienen” hertaald in de uitdrukking “met raad en daad bij te staan”, omdat in ‘helpen’ het adviseren als mogelijkheid al besloten ligt.

Utrecht (kerk) vroeg om het verzoek om hulp weer met “van die gemeente” uit te breiden. Deze toevoeging was o.i. overbodig omdat in art. 8 al bepaald is dat geen ambtelijke hulp kan geschieden zonder verzoek van (of namens) de kerkenraad en werd daarom niet overgenomen.

II. HET OPZICHT OVER DE LEER EN DE EREDIENST

Artikel 17

<p>Ondertekening Formulieren van Enigheid</p> <p>De ambtsdragers zullen de drie Formulieren van Enigheid (te weten: de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus, en de Dordtse Leerregels) ondertekenen als blijkt van hun instemming met de leer van de kerk. Indien een ambtsdrager de ondertekening weigert of niet langer voor zijn rekening kan nemen, zal de uitoefening van zijn ambt worden opgeschort, tot hij zich nader zal hebben verklaard ten genoegen van zijn kerkenraad. De kerkenraad zal hiervan mededeling doen en desgewenst nader rekenschap geven aan de zusterkerken, in regionale vergadering bijeen. Ook zij die door een regionale vergadering beroepbaar zijn gesteld, of het recht hebben verkregen een opbouwend woord te spreken, zullen door de ondertekening van de drie Formulieren van Enigheid in die vergadering hun instemming met de leer van de kerk betuigen.¹</p>	<p>Ondertekening Formulieren van Enigheid</p> <p>Als blijkt van instemming met de leer van de kerk geldt de ondertekening van de drie Formulieren van Enigheid: de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus, en de Dordtse Leerregels.</p> <p>Deze instemming wordt gevraagd na bevestiging van een ambtsdrager en na het regio-examen tot verlening van preekconsent, beroepbaarstelling of toelating tot het ambt van predikant.</p> <p>Wie de ondertekening weigert of niet langer voor zijn rekening kan nemen, legt verantwoording af aan de kerkenraad. Totdat de kerkenraad met deze verantwoording genoegen neemt, wordt de uitoefening van het ambt, het preekconsent of de beroepbaarstelling opgeschort. De kerkenraad doet hiervan mededeling aan de gemeente en de regio en geeft desgewenst nader rekenschap.</p>
--	--

Het huidige artikel 17 regelde de ondertekening van de drie Formulieren van Enigheid na bevestiging van ambtsdragers en bij de regio-examens. Voorts voorzag het artikel alleen in een regeling, indien dit blijkt van instemming met de leer van de kerk wordt geweigerd door een ambtsdrager. Het leek zinvol het artikel aan te vullen met een identieke regeling in de situatie dat bij een regio-examen de ondertekening geweigerd wordt. Het oorspronkelijk voorgestelde artikel voorzag hierin met een vrij uitgebreide regeling. Arnhem stelde voor een deel van ons voorstel te schrappen, omdat verantwoording door de 'geëxamineerden'-'nog-niet-ambtsdrager' - ook kan worden afgelegd aan de eigen kerkenraad.

Wij hebben daarop onze tekstuitbreiding versoerd, maar de o.i. noodzakelijke aanvullingen zijn gehandhaafd. Het verantwoorden voor de kerkenraad is in lijn met het oude artikel 17 en kan inderdaad ook goed daar plaatsvinden, ook als het gaat om iemand met preekconsent of iemand die beroepbaar gesteld is en dus reeds op de regiovergadering heeft ondertekend. Het moment van ondertekening en dus van een eventuele weigering te ondertekenen, ligt bij hen uiteraard wel tijdens de regiovergadering en dus zal de regiovergadering betrokkene zelf terstond om rekenschap vragen en nadien beslissen of de met het examen verkregen bevoegdheid (preekconsent, beroepbaarstelling) alsnog wordt opgeschort.

¹ Voor de ondertekening is een formulier vastgesteld; zie bijlage.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 18

<p>Eredienst; bediening van het Woord; christelijke feestdagen</p> <p>De kerkeraden zullen de gemeenten op de dag des Heren in de regel tweemaal samenroepen. In elke samenkomst zal het Woord van God worden bediend. Zo mogelijk zal in één dienst de hoofdsom van de christelijke leer naar de orde van de Heidelbergse catechismus worden verkondigd.</p> <p>Over de viering van de christelijke feestdagen zullen de plaatselijke kerken ieder voor zich oordelen.</p>	<p>De eredienst</p> <p>De kerkenraad roept de gemeente op de zondag in de regel tweemaal samen voor het houden van een eredienst.</p> <p>In elke samenkomst wordt Gods Woord bediend.</p> <p>Regelmatig wordt de gemeente in de leer van de kerk onderwezen aan de hand van de Heidelbergse catechismus.</p> <p>Over de viering van de christelijke feest- en gedenkdagen beslist de kerkenraad.</p>
--	---

In de eerste zin wordt het enigszins gedateerde ‘dag des Heren’ vervangen door ‘zondag’. Vervolgens wordt de zin aangevuld met het (wellicht evidente) doel van de samenroeping op de zondag: het houden van een eredienst. In het oude artikel stond de term ‘eredienst’ alleen in de titel, maar kwam die vervolgens in de tekst van het artikel niet terug.

De derde volzin van het artikel heeft betrekking op de zogenaamde leerdienst, veelal de middagdienst. De formulering “zo mogelijk in één dienst” wordt gewijzigd in “regelmatig”, gelet op de praktijk binnen verscheidene gemeenten in onze kring om de middagdiensten ook op een andere wijze in te vullen. De formulering “zo mogelijk” lijkt, aangezien een leerdienst per zondag altijd mogelijk kan worden geacht, te dwingend van karakter.

In de slotzin is toegevoegd ‘de gedenkdagen’ (biddag en dankdag, hervormingsdag). Overigens kan deze bepaling feitelijk ook worden gemist: bij weglating komt deze vrijheid immers ook toe aan de plaatselijke kerkenraad. Met andere woorden: in het AKS hoeft niet geregeld te worden wat in de vrijheid van de plaatselijke kerken ligt. Zie ook artikel 21.

- a. Amsterdam-Haarlem suggereerde ‘dag van onze Heer’ in plaats van ‘zondag’. De geestelijkere formulering ‘dag van de Heer’ in plaats van het nuchtere ‘zondag’ doet sympathiek aan en sluit aan bij een eventuele vervanging van ‘avondmaal’ in ‘maaltijd van de Heer’. Echter: dit spraakgebruik is in onze kerken niet zo sterk ‘ingeburgerd’, daarom namen wij het niet over.
- b. Amsterdam-Haarlem stelde ook het tweemaal per zondag samenroepen ter discussie. Wij meenden het “in de regel tweemaal” te moeten handhaven.
- c. Noord-Nederland achtte de term ‘hoofdsom’ te ouderwets. De term wordt op hun voorstel geschrapt.
- d. Wij stelden voor om de ‘Heidelbergse catechismus’ uit te breiden naar ‘Drie Formulieren van Enigheid’. Hiertegen hebben meerderen bezwaar aangetekend. Om aan dit bezwaar tegemoet te komen stelden wij vervolgens voor om als volgt te formuleren: “Regelmatig wordt de gemeente in de leer van de kerk onderwezen aan de hand van de Heidelbergse catechismus”, hetgeen is overgenomen.
- e. Het woord ‘verkondigd’ wordt vervangen door ‘onderwezen’ omdat de leer van de kerk niet wordt ‘verkondigd’ maar ‘uitgelegd’ of ‘onderwezen’.
- f. Ook is voorgesteld om de laatste zin (Over de viering van feestdagen) te schrappen. De commissie gaat niet met dit voorstel mee.
- g. Wij stelden voor de titel van dit artikel te vereenvoudigen tot “De kerkdienst”. Op voorstel van Amsterdam-Haarlem is het nu “De eredienst” (zonder verdere toevoegingen) geworden.

Artikel 19

<p>Doopbediening</p> <p>Het verbond van de Here zal, zodra mogelijk, aan de kinderen van de gelovigen betekend en verzegeld worden door de heilige doop in een openbare samenkomst van de gemeente, met gebruikmaking van het desbetreffende formulier. Volwassenen, die niet gedoopt zijn en opneming in de gemeente verlangen, zullen de heilige doop ontvangen na het afleggen van openbare belijdenis van het geloof, met gebruikmaking van het daartoe bestemde formulier. De kerkenraden zullen van elke doopsbediening nauwkeurig aantekening houden.</p>	<p>Bediening van de heilige doop</p> <p>Het verbond van de Here wordt, zodra mogelijk, aan de kinderen van de gelovigen betekend en verzegeld door de doop in een openbare samenkomst van de gemeente, met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier. Een volwassene die niet gedoopt is en opneming in de gemeente verlangt, ontvangt de doop na het afleggen van openbare belijdenis van het geloof, met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier. De kerkenraad houdt van elke doopbediening nauwkeurig aantekening.</p>
---	---

De titel wordt in lijn gebracht met die van artikel 21 (Bediening van ...).

- a. Noord-Nederland suggereerde het schrappen van het ouderwets aandoende 'heilig'. Wij stelden voor het woord 'heilig' in de titel te handhaven en in de tekst te schrappen.
- b. De hier (en elders: artikel 21) gebruikte formulering 'met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier' ontving van meerdere kanten commentaar. De commissie handhaafde haar voorstel. Zie ook de toelichting bij art. 3.

Artikel 20

Toelating tot het heilig avondmaal Tot het heilig avondmaal zullen worden toegelaten zij, die openbare belijdenis hebben gedaan van het ware geloof en een gelovige levenswandel vertonen. Belijdende leden van andere gemeenten kunnen tot het avondmaal worden toegelaten, indien op goede gronden kan worden aangenomen dat zij zich in leer en leven als goede christenen gedragen.	Toelating tot het heilig avondmaal Tot het avondmaal wordt toegelaten wie openbare belijdenis heeft gedaan van het geloof en een gelovige levenswandel vertoont. Een belijdend lid van een andere gemeente wordt tot het avondmaal toegelaten, indien op goede gronden kan worden aangenomen dat hij zich in leer en leven als goed christen gedraagt.
---	--

Bij de vaststelling van oude tekst is destijds gediscussieerd over de formulering “toelaten tot” of “uitnodigen tot”. Deze discussie is niet opnieuw geopend. Verder is de term “andere gemeente” ambivalent: zij kan begrepen worden als zustergemeente uit de Nederlands gereformeerde kerken, maar ook breder als gemeente uit een ander kerkgenootschap. Deze term voldoet, gelet op de huidige praktijk van toelating van bijvoorbeeld belijdende leden uit een Christelijke gereformeerde of Vrijgemaakt gereformeerde kerk.

Overwogen is de term ‘Avondmaal’ te vervangen door een meer bijbelse aanduiding, zoals ‘de maaltijd van de Heer’ (Nieuwe Bijbelvertaling). Ook Amsterdam-Haarlem stelde dit in de eerste ronde voor. De huidige term is echter blijven staan, gelet op het ingeburgerde gebruik hiervan.

De tekst is trouwens niet consistent voor wat betreft de toelatingsclausule: “gelovige levenswandel vertonen” versus “op goede gronden kan worden aangenomen dat hij zich in leer en leven als goede christen gedraagt”. Aangezien hiermee op twee afzonderlijke groepen worden gedoeld - gemeenteleden en leden van een andere gemeente - is niet gezocht naar een meer consistente formulering.

- a. Noord-Nederland suggereerde het bijvoeglijk naamwoord ‘heilig’ te schrappen. Zie bij art. 19 t.a.v. dit punt.
- b. Arnhem stelde voor ‘het ware geloof’ (in ons oorspronkelijke voorstel) te wijzigen in ‘het christelijk geloof’. Wij stelden daarop voor zonder meer van ‘geloof’ te spreken, zoals ook het geval is in art. 19 en 22. Dit is overgenomen.

Artikel 21

<p>Bediening van het heilig avondmaal Het heilig avondmaal zal in een openbare samenkomst van de gemeente worden bediend. Deze bediening zal tenminste eens in de drie maanden plaatsvinden en gepaard gaan met schriftuurlijke onderwijzing in de lijn van een daartoe bestemd formulier. De wijze van bediening zal met het oog op wat het meest tot opbouw van de gemeente strekt, behoudens het in Gods Woord bepaalde, door elke kerkenraad zelf worden vastgesteld.</p>	<p>Bediening van het heilig avondmaal Het avondmaal als teken en zegel van de gemeenschap met Christus wordt ten minste eens in de drie maanden in een openbare samenkomst van de gemeente bediend met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier.</p>
--	---

De tekst van artikel 21 wordt vereenvoudigd. De laatste volzin wordt geschrapt, aangezien deze bepaling slechts regelt dat de wijze van bediening (een hogere frequentie, vormgeving in tafels of kring, enzovoorts) in de vrijheid van de plaatselijke kerk ligt. Het ligt in de rede dat predikant en kerkenraad bij de keuze voor een bepaalde vormgeving rekening houden met “wat het meest tot opbouw van de gemeente strekt” en daarbij bijbelse richtlijnen in acht neemt en niet trotseert. Een verankering van deze waarborg in het AKS lijkt overbodig; deze randvoorwaarden gelden immers het gehele functioneren van predikant en kerkenraad en raken niet alleen dit specifieke punt van de viering.

- a. Arnhem achtte de door ons uit consistentie-oogpunt gewijzigde formulering ‘met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier’ een aanscherping van de oude tekst ‘met schriftuurlijke onderwijzing in de lijn van een daartoe bestemd formulier’. Voorgesteld werd òf de oude tekst te handhaven òf niks over een formulier te zeggen. O.i. ging het in ons voorstel niet om een aanscherping. Wij meenden slechts dat de oude formulering ongelukkig is en de indruk maakt de Schriftuitleg te onderwerpen aan een formulier. We handhaafden dus ons voorstel, dat werd overgenomen.
- b. Evenals bij voorgaande artikelen hebben we hier het woord ‘heilig’ uit de tekst gehaald, maar in de titel laten staan.
- c. Arnhem stelde ook voor om analoog aan artikel 19 over de doop een inhoudelijke formulering toe te voegen: ‘bediend met brood en wijn als een gemeenschap aan Christus’ lichaam en bloed’. Wij namen deze suggestie over met de woorden “als teken en zegel van de gemeenschap met Christus”.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 22

<p>Onderwijs aan de jeugd der gemeente De kerkeraden zullen zorg dragen voor het catechetisch onderwijs aan de jeugd van de gemeente. Het onderwijs dient gericht te zijn op het afleggen van openbare belijdenis van het geloof. Deze zal plaatsvinden na onderzoek aangaande leer en leven door de kerkenraad en met instemming van de gemeente. Met het oog op dit laatste zullen de namen van hen die belijdenis van het geloof afleggen voldoende worden bekendgemaakt.</p>	<p>Catechese en geloofsbelijdenis</p> <p>22.1 Catechese De kerkenraad draagt zorg voor het catechetisch onderwijs aan de jeugd van de gemeente. Dit onderwijs is gericht op het afleggen van openbare belijdenis van het geloof.</p> <p>22.2 Geloofsbelijdenis De kerkenraad onderzoekt leer en leven van degene, die voornemens is belijdenis af te leggen. Zijn naam wordt op twee zondagen afgekondigd. Indien geen gegronde bezwaren worden ingebracht, vindt de belijdenis van het geloof plaats in een openbare samenkomst van de gemeente met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier.</p>
---	---

Artikel 22 wordt gesplitst in twee deelartikelen, aangezien het feitelijk twee afzonderlijke onderwerpen bespreekt: de catechese en het doen van openbare belijdenis na afloop van de (belijdenis-)catechese.

De formulering van artikel 22.2 wordt in lijn met eerdere artikelen gebracht waar de afkondiging van namen wordt geregeld (artikelen 4 en 24).

Artikel 23

<p>Attesten Aan hen die uit de gemeente vertrekken, zullen de kerkeraden een getuigenis aangaande hun leer en leven meegeven, gericht aan de kerkenraad in de plaats waar zij zich vestigen. Indien zij nog geen openbare belijdenis hebben afgelegd zal een doopattest worden gezonden naar de kerkenraad van de zusterkerk aldaar.</p>	<p>Attestatie Aan elk lid dat de gemeente verlaat wegens overgang naar een zustergemeente, geeft de kerkenraad een getuigenis aangaande leer en leven mee, bestemd voor de kerkenraad van die gemeente. Voor wie nog geen openbare belijdenis heeft afgelegd wordt een doopattest toegezonden aan die kerkenraad.</p>
---	--

Oorspronkelijk ging dit artikel, net als destijds artikel 61 DKO, er vanuit dat alleen een attestatie wordt meegegeven bij verhuizing en dat er altijd ter plekke een gereformeerde kerk (dat is: van hetzelfde kerkverband) te vinden is. Zowel het eerste als het laatste is niet meer het geval. Een attestatie wordt vaak ook meegegeven bij overgang naar een andere kerk bijvoorbeeld in verband met huwelijk, verder is in veel plaatsen geen Nederlands gereformeerde kerk te vinden. Wel is het zo dat bij een attestatie de kerkenraad zijn lid aanbeveelt in de goede zorgen van de ontvangende kerk. Niet bij elke overgang van kerk zullen we die vrijmoedigheid hebben. Wij stelden in het licht van het voorgaande voor om de attestatie te koppelen aan “overgang naar een zustergemeente”; dit slaat allereerst op overgang naar een andere Nederlands gereformeerde kerk, doorgaans vanwege verhuizing, maar laat ook open een broederlijke kerkwisseling zonder verhuizing vanwege bijvoorbeeld een huwelijk, en laat verder aan het oordeel van de afgevende kerkenraad of inderdaad een attestatie aan een kerk in een ander kerkverband wordt afgegeven, of dat volstaan wordt met een bewijs van lidmaatschap (dat in het AKS overigens niet is geregeld, maar ook niet hoeft te worden geregeld). Dit voorstel werd overgenomen.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 24

<p>Huwelijken De kerkeraden zullen er op toezien dat de leden van de gemeente hun huwelijk aangaan overeenkomstig het Woord van God. Na de burgerlijke voltrekking ervan zal de voorbede van de gemeente plaatsvinden met schriftuurlijke onderwijzing in de lijn van een daartoe bestemd formulier.</p>	<p>Huwelijk De kerkenraad ziet erop toe dat leden van de gemeente hun huwelijk aangaan overeenkomstig Gods Woord. Na de burgerlijke voltrekking van het huwelijk vindt, indien gewenst, de kerkelijke bevestiging of voorbede plaats in een openbare samenkomst van de gemeente met gebruikmaking van een daartoe bestemd formulier. De namen van hen die een kerkelijke bevestiging van hun huwelijk aanvragen, worden op twee zondagen afgekondigd. Indien geen gegronde bezwaren worden ingebracht, vindt de bevestiging of voorbede plaats.</p>
---	--

In het artikel wordt de mogelijkheid van een bevestigingsdienst, immers de normale praktijk, expliciet opgenomen naast de mogelijkheid van voorbede in een gewone of extra kerkdienst. Het aflezen van de namen is als goed gebruik aan het artikel toegevoegd, in lijn met de artikelen 4 en 22.

Noord-Nederland plaatste bij de artikelen 22 en 24 een verzoek om nadere studie naar de huidige NGK-praktijk. Dit voorstel was niet ter beoordeling aan de commissie en valt overigens buiten de orde van vaststelling van de nieuwe tekst, maar noemen we volledigheidshalve hier opnieuw.

III. DE TUCHT

Artikel 25

Karakter van de tucht De kerkelijke tucht draagt een geestelijk karakter en is er op gericht de leden die zondigen te behouden, hen met God, met de gemeente en hun naaste te verzoenen en de gemeente te bewaren bij de heiligheid van het verbond van God.	Karakter van de tucht De kerkelijke tucht draagt een geestelijk karakter en is er op gericht de leden van de gemeente die zondigen te behouden, hen met God, de gemeente en hun naaste te verzoenen en de gemeente te bewaren bij de heiligheid van het verbond van de Here.
--	--

Ter verduidelijking wordt aan ‘leden’ de woorden “van de gemeente” toegevoegd, zoals ook in bijvoorbeeld artikel 24. Verder wordt het ‘verbond van God’ gewijzigd in ‘verbond van de Here’ in aansluiting bij artikel 19.

Artikel 26

Onderling toezicht Heeft iemand een zonde bedreven die geen openbaar karakter draagt, dan zal hij hierover vermaand worden naar de regel van Matt. 18: 15, 16, en in de geest van Galaten 6: 1. Indien de zondaar geen berouw toont, zal de kerkenraad hierin worden gekend. Ook indien iemand een openbare zonde heeft bedreven, zal dit ter kennis van de kerkenraad worden gebracht (Matt. 18 : 17).	Onderling toezicht Heeft iemand een zonde bedreven die geen openbaar karakter draagt, dan wordt hij hierover vermaand (naar de regel van Matt. 18: 15, 16 en Galaten 6: 1). Indien de zondaar geen berouw toont, wordt de kerkenraad hierin gekend (Matt. 18: 17). Heeft iemand een openbare zonde bedreven, dan wordt dit ter kennis van de kerkenraad gebracht.
---	---

Dit is het enige artikel waarin Schriftverwijzingen rechtstreeks als bijbelse richtlijnen zijn opgenomen in het AKS.

De formulering van de derde volzin wordt meer in lijn gebracht met de redactie van de eerste volzin. Voorts wordt het (te) subtiele verschil tussen “naar de regel” en “in de geest van” opgeheven: voor beide Schriftverwijzingen is de formulering “naar de regel” adequaat. De oude formulering leek onbedoeld te suggereren dat er een verschil in zeggingskracht is tussen Jezus’ eigen woorden uit het Evangelie van Mattheüs en Paulus’ voorschrift in de Brief aan de Galaten.

Ten slotte wordt er uit oogpunt van consistentie voor gekozen om alle schriftverwijzingen tussen () te plaatsen, en wordt de verwijzing naar Mattheüs 18:17 geplaatst bij de juiste zin.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 27

<p>Berouw en verzoening Wanneer het vermaan van de kerkenraad berouw tot gevolg heeft, zal de verzoening op zulk een wijze plaatsvinden als de kerkenraad juist oordeelt.</p>	<p>Vermaan en verzoening 27.1 Onderzoek en vermaan De kerkenraad onderzoekt de beschuldiging en stelt de betrokkene in de gelegenheid zich te verantwoorden. Indien de beschuldiging gegrond is, vermaant de kerkenraad hem de zonde te belijden en zich te bekeren.</p> <p>27.2 Berouw en verzoening Wanneer het vermaan van de kerkenraad berouw tot gevolg heeft, vindt verzoening plaats op een wijze die de kerkenraad juist oordeelt.</p>
--	--

Alkmaar-Zaandam miste in ons eerste voorstel de vermelding van het onderzoek dat aan het vermaan voorafgaat. Inderdaad zat tussen art. 26 en 27 een onbenoemd gat: onderzoek door de kerkenraad. Wij hebben dit nu als procedurewaarborg voor de beschuldigde alsnog bij art. 27 toegevoegd als 27.1 en vervolgens het artikel in twee delen gesplitst: “Onderzoek en vermaan” en “Berouw en verzoening”. De titel vat dit geheel samen als “vermaan en verzoening”. Dit voorstel is op 25 juni overgenomen, nadat een amendement van Amsterdam-Haarlem om terug te keren naar ons eerste voorstel werd verworpen.

Artikel 28

<p>Voortgaande tucht Wie geen blijk geeft van berouw en de vermaningen van de kerkenraad verwerpt, zal van het avondmaal des Heren worden afgehouden. Indien na herhaalde vermaning geen bekering volgt, zal tot het laatste redmiddel, nl. de afsnijding, worden overgegaan, met gebruikmaking van het daartoe bestemde formulier.</p>	<p>Voortgaande tucht Wie geen blijk geeft van berouw en de vermaningen van de kerkenraad verwerpt, wordt van het heilig avondmaal afgehouden. Indien na herhaalde vermaning geen bekering volgt, wordt tot afsnijding overgegaan. De kerkenraad past dit laatste redmiddel slechts toe nadat mededeling is gedaan aan de gemeente met het oog op haar instemming. De afsnijding vindt plaats in een openbare samenkomst van de gemeente met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier.</p>
--	--

De term ‘avondmaal des Heren’ wordt gewijzigd in ‘heilig avondmaal’, zulks in lijn met de artikelen 20 en 21.

Verder wordt het artikel aangevuld met de plaats en rol van de gemeente, overeenkomstig haar betrokkenheid bij dergelijke ingrijpende besluiten zoals verwoord in de artikelen 10, 29 en 30.

In ons eerste voorstel werd het woord ‘red’ middel gemist; op voorstel van Utrecht (kerk) is dit teruggekomen zoals hierboven staat.

Omdat bij de tucht de heiligheid van het avondmaal in geding is, gebruiken we hier - anders dan elders (o.a. art. 20) - de uitdrukking ‘heilig avondmaal’.

Artikel 29

<p>Wederopneming Indien iemand die afgesneden is van de gemeente na bekering begeert weer te worden opgenomen, zal hiervan aan de gemeente mededeling worden gedaan om haar instemming te verkrijgen. Daarna zal de wederopneming plaatsvinden in een openbare samenkomst van de gemeente, met dankzegging aan de Here en met gebruikmaking van het daartoe bestemde formulier.</p>	<p>Wederopneming Indien iemand die afgesneden is van de gemeente, na bekering begeert weer te worden opgenomen, wordt hiervan aan de gemeente mededeling gedaan met het oog op haar instemming. Wederopneming vindt onder dankzegging aan de Here plaats in een openbare samenkomst van de gemeente met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier.</p>
--	--

Ook dit artikel wordt qua formulering geheel in lijn gebracht met eerdere artikelen.

In ons eerste voorstel waren de woorden “onder dankzegging aan de Here” geschrapt, maar deze zijn op verzoek van Amsterdam-Haarlem weer opgenomen.

Artikel 30

<p>Tucht over ambtsdragers Wanneer een ambtsdrager een onschriftuurlijke leer brengt of een andere openbare grove zonde bedrijft, zal hij door de kerkenraad in zijn dienst worden geschorst of daarvan worden afgezet.</p> <p>De schorsing van een predikant zal, evenals de schorsing en de afzetting van een ouderling of diaken, plaatsvinden in overeenstemming met het advies van een naburige gemeente. Afzetting van een dienaar des Woords zal slechts plaatsvinden na instemmend advies van de regionale vergadering, die daarbij zal worden bijgestaan door afgevaardigden van een naburige regionale vergadering. Bij verschil van gevoelens tussen genoemde instanties zal het oordeel van de landelijke vergadering worden gevraagd. Van schorsing en afzetting zal mededeling worden gedaan aan de gemeente, met het oog op haar instemming.</p>	<p>Tucht over een ambtsdrager</p> <p>30.1 Schorsing en afzetting Wanneer een ambtsdrager een onschriftuurlijke leer brengt of een openbare ernstige zonde bedrijft, wordt hij door de kerkenraad in de uitoefening van zijn ambt geschorst of uit zijn ambt gezet.</p> <p>30.2 Schorsingsprocedure De kerkenraad gaat slechts tot schorsing over nadat:</p> <ol style="list-style-type: none">het voorgenomen besluit tot schorsing door of namens de kerkenraad is besproken met de betrokken ambtsdrager;goedkeuring is verkregen van de naastgelegen naburige kerk. <p>De kerkenraad stelt de betrokken ambtsdrager zo spoedig mogelijk, schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn beslissing en vermeldt daarbij de door de naburige kerk gegeven goedkeuring. Van de schorsing wordt mededeling gedaan aan de gemeente met het oog op haar instemming. Van de schorsing van een predikant wordt tevens mededeling gedaan aan de zusterkerken.</p> <p>30.3 Afzettingsprocedure De kerkenraad gaat slechts tot afzetting over nadat:</p> <ol style="list-style-type: none">het voorgenomen besluit tot afzetting door of namens de kerkenraad is besproken met de betrokken ambtsdrager;goedkeuring is verkregen van de regiovergadering. <p>De goedkeuring van de regiovergadering wordt verkregen in een besloten vergadering, waarin de betrokken ambtsdrager en kerkenraad gelegenheid krijgen in elkaars aanwezigheid te worden gehoord. De kerkenraad, ambtsdrager en de overige afgevaardigden die bij de tuchtoefening betrokken zijn geweest of belang hebben, nemen niet deel aan de beraadslagingen.</p> <p>De goedkeuring behoeft de medewerking van een naburige regio, waaruit tenminste een tweetal afgevaardigden de vergadering bijwoont. De kerkenraad stelt de betrokken ambtsdrager zo spoedig mogelijk, schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn beslissing en vermeldt daarbij de door de regiovergadering gegeven goedkeuring. Van de afzetting wordt mededeling gedaan aan de gemeente met het oog op haar instemming. Van de afzetting van een predikant wordt tevens mededeling gedaan aan de zusterkerken.</p>
--	---

Derde rapport Commissie AKS

Net als eerder bij artikel 10, was ook bij artikel 30 behoefte aan uitbreiding en verduidelijking van de tekst. Waar die voor artikel 10 werd gevonden in de verwijzing naar de vastgestelde procedure van de commissie WAP, wordt deze voor artikel 30 in de tekst van het artikel zelf geplaatst. De uitbreiding is (ook hier) een gevolg van het uitdrukkelijk noemen van twee beginselen van een goede procesorde die als minimumeisen voor een zorgvuldige procedure om uitdrukkelijke vermelding vragen: het beginsel van ‘hoor-en-wederhoor’ en het beginsel van ‘geen-rechter-in-eigen-zaak’ (onpartijdigheid, geen vooringenomenheid). De verschillende vormen van betrokkenheid en de procedurestappen zijn duidelijk onderscheiden en er is getracht deze zo duidelijk mogelijk (dus apart) op te schrijven.

Artikel 30 ziet niet alleen op de predikant, maar op alle ambtsdragers. In de oude tekst van artikel 30 werd afzetting van een ouderling of diaken anders geregeld (alleen advies van een naburige gemeente) dan bij de predikant (advies van twee regiovergaderingen). In de nieuwe tekst wordt dit verschil opgeheven en de procedurele waarborgen voor alle ambtsdragers worden identiek geregeld. Het enige verschil tussen de ambten in artikel 30 is de mededeling aan de kerken ingeval een predikant wordt geschorst of afgezet. Verder is er een verschil ingeval een beroep wordt aangetekend op de Landelijke Vergadering, want ingevolge artikel 38 leidt dit alleen voor de predikant tot een vervroegde samenroeping van de Landelijke Vergadering. Dit verschil komt dus in artikel 30 zelf niet tot uitdrukking, en vindt zijn grond hierin dat het ambt voor de predikant tevens zijn broodwinning vormt.

De procedure voor schorsing is minder zwaar dan voor afzetting: bij schorsing wordt alleen goedkeuring verkregen van de naastgelegen naburige kerk. Zonder goedkeuring geen schorsing. In aansluiting bij eerdere artikelen in het AKS is gekozen voor de term ‘goedkeuring’ in plaats van advies: de formulering “schorsing in overeenstemming met het advies van een naburige gemeente” achtten wij minder duidelijk. Immers, zo’n advies kan ook negatief uitvallen. Bedoeld is een positief advies, hetgeen zakelijk neerkomt op goedkeuring vooraf.

Bij afzetting wordt deze goedkeuring ingewonnen bij de regiovergadering. Net als de kerkenraad bij schorsing assistentie vraagt aan een naburige kerk, vraagt de regio bij afzetting assistentie aan een naburige regio. Het beginsel van ‘geen-eigen-rechter-in-eigen-zaak’ brengt mee dat noch de betrokken predikant, noch zijn eigen kerkenraad, noch de kerkenraad van de naburige kerk die eerder goedkeuring heeft verleend aan een voorgenomen schorsing, bij de beraadslaging over de goedkeuring van een voorgenomen afzetting aanwezig mogen zijn.

Daar de uiteindelijke beslissing na goedkeuring door de kerkenraad genomen wordt, staat hiertegen ingevolge artikel 35 beroep open op de regiovergadering en vervolgens op de Landelijke Vergadering. Uiteraard gelden ook voor deze beroepsprocedure de geformuleerde beginselen van ‘hoor-en-wederhoor’ en van ‘geen-rechter-in-eigen-zaak’. Dit tweede beginsel brengt met zich mee dat de regiovergadering die een eventueel beroep te behandelen krijgt volledig uit andere afgevaardigden zal moeten worden samengesteld dan de voorgaande regiovergadering die zojuist goedkeuring aan de voorgenomen afzetting heeft verleend. Van de eerder betrokken afgevaardigden kan geen vrijheid van vooringenomenheid meer worden gegarandeerd.

Net als bij eerdere artikelen is ook hier weer sprake van instemming van de gemeente. Bij de tuchtuitoefening neemt de kerkenraad haar verantwoordelijkheid, maar legt daarvan vervolgens verantwoording af aan de gemeente. Ook hier betekent instemming dus geen goedkeuring (voor- of achteraf); bij gebreke aan instemming van de gemeente blijft het genomen besluit in stand; de kerkenraad zal, gehoord de gemeente, wel haar besluit kunnen heroverwegen. Ook kan de gemeente het besluit – indien de kerkenraad niet voor haar ‘gevoelen’ ontvankelijk is – aanvechten bij de regiovergadering.

Derde rapport Commissie AKS

- a. De geformuleerde beroepsprocedure riep vragen op bij Arnhem: met name of artikel 30 en 35 niet met elkaar in tegenspraak komen. Wie is de beroepsinstantie: de regio, de regio in andere samenstelling (dit geeft problemen in kleinere regio's), een andere regio, de LV? Zoals hierboven toegelicht kan bij dezelfde regio beroep worden ingesteld, die dan uit volledig andere afgevaardigden moet bestaan. Volgens artikel 35 is vervolgens altijd beroep tot op de LV mogelijk.
- b. Zowel in de oude tekst als in de voorsteltekst van de commissie stond het woord 'andere' in de eerste regel: "... of een andere openbare ernstige zonde...". Op voorstel van ds. Horsman is het woord door de vergadering op 25 juni geschrapt.
- c. Mede vanwege opmerkingen bij onze eerste tekst is het artikel nu in 3 subartikelen verdeeld; het eerste behandelt dát er geschorst en afgezet kan worden, de volgende 2 regelen de procedure voor ieder van beide.
- d. Utrecht (kerk) had bezwaar tegen de wijziging van 'advies' in 'goedkeuring'. Ons ontgaat het inhoudelijke verschil tussen 'in overeenstemming met het advies' en 'goedkeuring', behalve dat 'goedkeuring' duidelijker is. We herinneren hier aan ons commentaar bij art. 7: geen hiërarchie, maar gedeelde verantwoordelijkheid!

IV. DE KERKELIJKE VERGADERINGEN

Artikel 31

<p>1. Eendrachtig samenwerken De kerken, die van Christus zijn, werken eendrachtig samen. Zij wekken elkaar op het Woord van God te bewaren en te blijven bij de leer van de kerk naar de 'Formulieren van Enigheid'. Zij helpen en dienen elkaar en behartigen de zaken die zij gemeenschappelijk hebben. Zij mogen daarbij niet over elkaar heersen, maar zullen geduld met elkaar hebben en samen de tijd van God verwachten waarin Hij de weg duidelijk zal maken.</p> <p>2. Regionale en landelijke vergaderingen De kerken komen door afgevaardigden bijeen in regionale en landelijke vergaderingen. Deze vergaderingen dragen geen blijvend karakter, maar zijn tijdelijk en houden op te bestaan zodra zij gesloten zijn. Zij worden samengeroepen door de kerk die door de laatstgehouden vergadering daartoe werd aangewezen. Van genomen besluiten zal nauwkeurig aantekening worden gemaakt.</p>	<p>Samenwerking van de kerken</p> <p>31.1 Eendrachtig samenwerken De kerken, die van Christus zijn, werken eendrachtig samen. Zij wekken elkaar op Gods Woord te bewaren en te blijven bij de leer van de kerk naar de drie Formulieren van Enigheid. Zij helpen en dienen elkaar en behartigen in regionaal en landelijk verband de zaken die zij gemeenschappelijk hebben. Zij heersen daarbij niet over elkaar, maar hebben geduld met elkaar en verwachten samen de tijd van God waarin Hij de weg duidelijk zal maken.</p> <p>31.2 Regio, regiovergadering en landelijke vergadering Naburige kerken vormen gezamenlijk een regio. De kerken van een regio komen door afgevaardigden bijeen in een regiovergadering. Alle kerken gezamenlijk komen door afgevaardigden bijeen in een landelijke vergadering. Deze vergaderingen dragen geen blijvend karakter; zij houden op te bestaan zodra zij gesloten zijn. Zij worden samengeroepen door de kerk die door de laatstgehouden vergadering daartoe werd aangewezen. Van genomen besluiten wordt nauwkeurig aantekening gemaakt.</p>
---	--

Dit artikel miste - evenals artikel 37 - een samenvattend opschrift. Dit wordt nu: "Samenwerking van de kerken".

In lid 2 wordt nu gedefinieerd wat een regio, een regiovergadering en een landelijke vergadering zijn. Een dergelijke definitie ontbrak en was ons inziens wel nodig, om zowel binnen als buiten het AKS op eenduidige manier deze begrippen te kunnen hanteren.

De commissie is bij haar redigerend werk natuurlijk gestuit op de in het kader van een kerkorde opmerkelijke zinsnede inzake het samen wachten op meer duidelijkheid. Gelet op de geschiedenis van deze formulering voelde de commissie geen behoefte deze te actualiseren, hoewel een zekere spanning kan worden geconstateerd met artikel 33: in beide artikelen zit het element van geduld en streven naar overeenstemming, maar in artikel 31(1) wordt bij gebreke aan overeenstemming 'afgewacht', terwijl in artikel 33 de mogelijkheid van beslissing door stemming is geopend. Deze artikelen mogen niet tegen elkaar worden uitgespeeld: afhankelijk van het belang van het geagendeerde onderwerp en de daarbij spelende gevoelens, zal ofwel verdaging plaatsvinden naar een volgende regiovergadering of LV, ofwel tot een stemming overgegaan worden. Ook in deze procedurele keuze zullen de kerken niet heersen over elkaar, maar eendrachtig samenwerken in vrijheid en niet vervallen tot tirannieke eenheidsdrang (Preambule).

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 32

<p>Uitsluitend kerkelijke zaken Het agendum van de landelijke en regionale vergaderingen, dat uitsluitend kerkelijke zaken bevat, wordt door de kerken samengesteld. Een regionale vergadering behandelt alleen wat niet door de kerkeraden, een landelijke vergadering alleen wat niet door regionale vergaderingen kan worden afgehandeld en verder wat tot de betrokken kerken gemeenschappelijk behoort. Aan deze kerken wordt vroegtijdig medegedeeld welke zaken worden voorgelegd, opdat zij haar oordeel kenbaar kunnen maken en haar afgevaardigden behoorlijk kunnen instrueren. Zij die door regionale of landelijke vergaderingen met een opdracht worden belast, ontvangen die opdracht welomschreven en rapporteren tijdig aan de betrokken kerken. Hun rapport komt aan de orde op de eerstkomende regionale, onderscheidenlijk landelijke vergadering.</p>	<p>Uitsluitend kerkelijke zaken De agenda van een regiovergadering of landelijke vergadering bevat uitsluitend kerkelijke zaken. De agenda wordt door de kerken samengesteld. Een regiovergadering behandelt alleen wat niet door een kerkenraad, een landelijke vergadering alleen wat niet door een regiovergadering kan worden afgehandeld en verder wat tot de regio respectievelijk alle kerken gemeenschappelijk behoort. Aan de samengeroepen kerken wordt vroegtijdig medegedeeld welke zaken worden voorgelegd, opdat zij haar oordeel kenbaar kunnen maken en haar afgevaardigden behoorlijk kunnen instrueren. Wie door een regiovergadering of landelijke vergadering met een opdracht wordt belast, ontvangt die opdracht welomschreven en rapporteert tijdig aan de betrokken kerken. Het rapport komt aan de orde op de eerstkomende regiovergadering, dan wel landelijke vergadering.</p>
---	--

Het woord ‘agendum’ wordt gewijzigd in het ingeburgerde woord ‘agenda’.

In aansluiting bij de definitie in artikel 31.2, wordt in dit en de volgende artikelen gesproken van ‘regiovergadering’ in plaats van ‘regionale vergadering’. Opnieuw een tegemoetkoming aan ingeburgerd spraakgebruik.

Artikel 33

<p>Op kerkelijke wijze De regionale en landelijke vergaderingen zullen de haar voorgelegde zaken op kerkelijke wijze behandelen, waarbij zij naar overeenstemming streven aler een zaak door stemming wordt beslist.</p>	<p>Besluitvorming Een regiovergadering of landelijke vergadering behandelt de haar voorgelegde zaken op kerkelijke wijze, waarbij zij naar overeenstemming streeft voordat een zaak door stemming wordt beslist.</p>
---	---

De titel wordt gewijzigd van “Op kerkelijk wijze” in “Besluitvorming”. Tot die kerkelijke wijze behoren ook het geduld en verwachten, waarvan in artikel 31.1 sprake is. Gelet op de geschiedenis van artikel 31 (en het AKS in zijn geheel) is ervan afgezien deze formuleringen te actualiseren (door deze uit oogpunt van consistentie meer te uniformeren of gedeeltelijk te schrappen). Beide artikelen bijten elkaar niet, mits ze niet op oneigenlijke (onkerkelijke) wijze tegen elkaar worden uitgespeeld.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 34

<p>Bekrachtiging en nakoming van besluiten Een besluit van de regionale of landelijke vergadering zal door de plaatselijke kerken bekrachtigd worden en in onderlinge liefde nagekomen, tenzij dit besluit strijdig bevonden wordt met de Heilige Schrift of ook als het niet overeenstemt met het Akkoord van kerkelijk samenleven. De kerk die een besluit niet bekrachtigt om boven genoemde redenen, of niet kan uitvoeren om redenen die het welzijn van de gemeente betreffen, zal hiervan aan de zusterkerken rekenschap geven.</p>	<p>Bekrachtiging en nakoming van besluiten Een besluit van een regiovergadering of landelijke vergadering wordt door de plaatselijke kerken bekrachtigd en in onderlinge liefde nagekomen, tenzij dit besluit strijdig bevonden wordt met Gods Woord of ook als het niet overeenstemt met de leer van de kerk of met dit Akkoord voor Kerkelijk Samenleven. Een kerkenraad die een besluit niet bekrachtigt om bovengenoemde redenen of niet kan uitvoeren om redenen die het welzijn van de gemeente betreffen, geeft hiervan rekenschap aan de zusterkerken.</p>
---	---

Consistent met eerdere artikelen wordt nu gesproken over ‘Gods Woord’ i.p.v. ‘de Heilige Schrift’. Duidelijkheidshalve wordt van ‘kerkenraad’ gesproken in plaats van ‘kerk’ waar het gaat om de instantie die een besluit al dan niet bekrachtigt.

De commissie heeft overwogen om het gedeelte “..., of niet kan uitvoeren om redenen die het welzijn van de gemeente betreffen,” te schrappen, maar stelde dit uiteindelijk, gezien de historie van dit artikel, toch niet voor. Zie ook Acta Apeldoorn 1994-5, 3: “Ten aanzien van artikel 34 AKS geeft de Kommissie (Toetsing AKS) de kerken in overweging of zij nog steeds behoefte hebben aan de bepaling betreffende het niet uitvoeren van een besluit om redenen die het welzijn van de gemeente betreffen. Wij geven dit de kerken toch nogmaals in overweging; niet in de laatste plaats vanwege onze verhouding tot de Christelijke Gereformeerde Kerken en Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Daarbij hebben wij ook overwogen dat het bedoelde in art. 34 voldoende tot uitdrukking gebracht door de verklaring (preambule) die aan het AKS voorafgaat.”

- a. Wij hadden oorspronkelijk voorgesteld de “Drie Formulieren van Enigheid” als toetsingsgrond toe te voegen. Utrecht (kerk) adviseerde de voorgestelde die toevoeging niet over te nemen. Oegstgeest (kerk) is van mening dat in het bijzonder een argumentatie op grond van Gods Woord onder ons de grootst mogelijke overtuigingskracht heeft en dat ook de Dordtsche Kerken Orde zich in artikel 31 beperkte tot “het Woord Gods en de Artikelen in deze Generale Synode besloten”. De comm. stelde daarop voor te volstaan met “de leer van de kerk” en de bedoelde toevoeging achterwege te laten, hetgeen is overgenomen. Het lijkt ons logisch dat een besluit dat strijdt met de leer van de kerk niet wordt bekrachtigd. (Vergelijk de CGK-kerkorde op dit punt.)
- b. Arnhem vroeg naar de positie van de kerken die het AKS niet aanvaard hebben. Naar onze mening kunnen die kerken dit (gewijzigd) AKS net als alle andere kerken op de voortgezette LV eventueel amenderen en daarna ratificeren (en dus aanvaarden).
- c. Schiedam was van mening dat “om redenen die het welzijn ...” weggelaten kan worden. Anderen hebben aangegeven deze woorden te willen handhaven. De commissie bleef bij haar voorstel.

Artikel 35

<p>Beroep op meerdere vergaderingen Het is geoorloofd zich van een besluit van de kerkenraad op de regionale vergadering, of ook van een besluit van de regionale vergadering op de landelijke vergadering te beroepen. Naar de verkregen uitspraak zal men zich voegen, tenzij dit niet recht zou zijn voor God. In elk geding is slechts één beroep mogelijk: tegen een besluit dat de leer der kerk of tucht over een dienaar des Woords betreft staat echter beroep open tot op de landelijke vergadering.</p>	<p>Beroep op een meerdere vergadering Tegen een besluit van de kerkenraad staat beroep open op de regiovergadering, en tegen een besluit van de regiovergadering op de landelijke vergadering. Tegen elk besluit is slechts één beroep mogelijk; tegen een besluit dat de leer van de kerk, tucht over een ambtsdrager of ontslag van een predikant betreft staat echter beroep open tot op de landelijke vergadering. Een gemeentelid, kerkenraad of regiovergadering die bij een besluit betrokken zijn geweest of belang hebben, krijgen gelegenheid in elkaars aanwezigheid te worden gehoord, maar nemen niet deel aan de beraadslagingen. Naar de verkregen uitspraak voegt men zich, tenzij dit niet recht zou zijn voor God.</p>
---	---

In lijn met artikel 30 dient nu ook artikel 35 verruimd te worden tot alle ambtsdragers. Er blijft nog wel een verschil tussen de ambten van diaken en ouderling enerzijds en dat van predikant anderzijds bestaan als het gaat om het beroep op de LV. Alleen in geval van een predikant vindt vervroegde samenroeping plaats (zie ook -de toelichting bij- artikel 38).

De volgorde van de zinnen waaruit het artikel is opgebouwd, wordt gewijzigd: de tweede zin – “naar de verkregen uitspraak (etc)” - is verschoven naar het einde van het artikel. De andere zinnen regelen eerst het onderwerp ‘beroep’, waarna deze zin nu als logisch slot volgt. Aan de regeling van het beroep zijn ook hier de regels van “geen-rechter-in eigen- zaak” en de toepassing van “hoor-en-wederhoor” toegevoegd.

Aan de regel dat in geval van een leerkwestie of een tuchtzaak betreffende een ambtsdrager beroep op de landelijke vergadering mogelijk is, is nu ook het ontslag van een predikant toegevoegd.

- a. In ons eerste voorstel hadden wij de zin “niet recht voor God” gewijzigd in “tenzij deze strijdig bevonden wordt met ...”. Oegstgeest (kerk) stelde ten aanzien hiervan dat deze wijziging aan het einde van dit artikel moet berusten op een verkeerd verstaan van de strekking van deze zin. Het gaat er hier om te voorkomen dat een bezwaarde zich neerlegt bij een besluit van een kerkelijke vergadering, maar daarbij zichzelf in gewetensnood brengt ten opzichte van de Heer van de kerk. Het betreft dus geen zaak van de leer (en de geschriften waar in deze is te vinden), maar een zaak van persoonlijke integriteit”. Wij waren hierdoor overtuigd en keerden terug naar de oude tekst, hetgeen is overgenomen.
- b. In de titel is het meervoud veranderd in enkelvoud; hetzelfde geldt voor de zin die begint met “Een gemeentelid, kerkenraad of ...”.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 36

<p>Afvaardiging naar regionale vergaderingen Naar de regionale vergaderingen zenden de genabuurde kerken elk twee stemhebbende afgevaardigden, voorzien van een bewijs van afvaardiging en eventuele instructies. Deze vergaderingen worden in de regel tweemaal per jaar gehouden, waarbij een afgevaardigde van telkens een andere kerk voorzitter is.</p>	<p>Afvaardiging naar de regiovergadering Naar de regiovergadering zendt elke kerk uit die regio twee stemhebbende afgevaardigden, voorzien van een bewijs van afvaardiging en eventuele instructies. Deze vergadering wordt ten minste tweemaal per jaar gehouden, waarbij een afgevaardigde van telkens een andere kerk voorzitter is.</p>
---	--

De formulering voor de wijze van afvaardiging wordt in artikel 36 gelijkgetrokken met de formulering van artikel 38.1.

Voorts wordt het “in de regel tweemaal” gewijzigd in “ten minste tweemaal”. De formulering ‘in de regel’ is wellicht te vrijblijvend, op elke regel zijn uitzonderingen denkbaar. Voor een daadwerkelijk functionerend kerkverband, het eendrachtig samenwerken en elkaar bijstaan is een frequentie van twee keer per jaar toch wel het minimum. Gelukkig functioneert het ook zo in onze kerkelijke praktijk: in die zin is deze wijziging geen aanscherping.

Utrecht (kerk) adviseerde deze aanpassing dat de regiovergadering ‘ten minste tweemaal per jaar’ wordt gehouden niet over te nemen en de oorspronkelijke formulering te handhaven van ‘als regel tweemaal per jaar’. Wij handhaafden echter ons voorstel: ook als er geen directe aanleiding toe is, is het goed om elkaar te ontmoeten en ruimte te maken voor een min of meer ontspannen bespreking van de gewone kerkelijke gang van zaken. We doen dat eerder te weinig dan teveel. Ons voorstel werd overgenomen.

Artikel 37

<p>1. Oordeel en hulp In de regionale vergaderingen zal worden gevraagd of er iets is waarin een kerk het oordeel en de hulp van de zusterkerken nodig heeft.</p> <p>2. Op elkaar acht geven De regionale vergaderingen dragen er zorg voor dat de in haar samenkomende kerken elkaar op de hoogte stellen van de arbeid der ambtsdragers, opdat deze kerken elkaar kunnen bijstaan, op elkaar acht kunnen geven en elkaar intijds christelijk mogen vermanen wanneer iemand nalatig bevonden wordt. Het staat een regionale vergadering vrij, hiertoe enigen uit haar midden aan te wijzen die de kerkeraden bezoeken en over hun bevinding rapporteren.</p>	<p>Kerkelijke rondvraag</p> <p>37.1 Oordeel en hulp In de regiovergadering wordt gevraagd of een kerk het oordeel en de hulp van de zusterkerken nodig heeft.</p> <p>37.2 Op elkaar acht geven De regiovergadering draagt er zorg voor dat de kerken elkaar op de hoogte stellen van de arbeid van de ambtsdragers, opdat deze kerken elkaar bijstaan, op elkaar acht geven en elkaar tijdig vermanen wanneer een kerk nalatig bevonden wordt. De regiovergadering kan hiertoe enigen uit de kerken aanwijzen die de kerkenraden bezoeken en over hun bevinding aan de regio rapporteren.</p>
---	--

Als titel wordt aan dit artikel “Kerkelijke rondvraag” gegeven.

Het was in lid 2 onduidelijk wie er met “iemand” werd bedoeld, dit wordt daarom vervangen door “een kerk”.

De uitdrukking “het staat een regionale vergadering vrij” wordt vervangen door “de regiovergadering kan”. “Uit haar midden” is vervangen door “uit de kerken”: “uit haar midden” zou kunnen worden misverstaan als “te kiezen uit de aanwezige afgevaardigden”.

Duidelijkheidshalve is toegevoegd dat de rapportage de regio (en dus de naburige kerken) als adres heeft.

Artikel 38

<p>1. Afvaardiging naar landelijke vergaderingen</p> <p>Een landelijke vergadering wordt in de regel om de twee jaren gehouden, tenzij er reden is voor een vervroegde bijeenroeping. Dit laatste kan alleen met medewerking van twee regionale vergaderingen.</p> <p>Elke regionale vergadering zendt naar de landelijke vergadering vier stemhebbende afgevaardigden, voorzien van een bewijs van afvaardiging en eventuele instructies. Van deze vier afgevaardigden worden, zo mogelijk, geen twee uit dezelfde kerk gekozen.</p>	<p>Landelijke vergadering</p> <p>38.1 Afvaardiging, leiding en frequentie</p> <p>Naar de landelijke vergadering zendt elke regiovergadering vier stemhebbende afgevaardigden, voorzien van een bewijs van afvaardiging en eventuele instructies. Van deze vier afgevaardigden worden, zo mogelijk, geen twee uit dezelfde kerk gekozen.</p> <p>De leiding van de landelijke vergadering berust bij een uit de vergadering gekozen moderamen. Een landelijke vergadering wordt in de regel elke drie jaren gehouden. Vervroegde bijeenroeping vindt plaats:</p> <ul style="list-style-type: none">- indien beroep is ingesteld inzake tucht over of ontslag van een predikant, of- op verzoek van twee regiovergaderingen.
--	--

De titel voor het gehele artikel 38 wordt: “Landelijke vergadering”.

Vanwege de parallelie met artikel 36 over de regiovergadering (eerst afvaardiging en dan frequentie) wordt nu in artikel 38.1 eerst over de afvaardiging en dan over de frequentie gesproken.

“Om de twee jaren” is vervangen door “elke drie jaren”. “Om de twee jaren” betekent “elke twee jaar” (Van Dale: ter aanduiding dat een handeling zich telkens herhaalt wanneer de tijdkring is afgelopen). Onze praktijk is echter: om de drie jaar (Zie Acta Ede 1991, 32).

Het was enigszins onduidelijk wat bedoeld werd met “met medewerking van twee regionale vergaderingen”. Dit wordt nu verduidelijkt door te stellen dat op verzoek van twee regiovergaderingen vervroegde bijeenroeping mogelijk is.

Verder wordt een bepaling over de leiding van de LV toegevoegd. Zoals bij de regiovergadering bepaald is dat de leiding bij toerbeurt bij iemand uit telkens een andere kerk ligt, zo dienen we hier ook over de leiding van de vergadering te spreken, namelijk dat die berust bij een uit de vergadering gekozen moderamen.

- a. Wij stelden oorspronkelijk een apart subartikel voor met de bepaling over de leiding van de LV en ook iets over de samenstelling van het moderamen. Amsterdam-Haarlem achtte dit overbodig. De regel over de samenstelling kon hier weggelaten worden indien dit in het interne verkiezingsreglement zou worden opgenomen. Dit is inmiddels gebeurd. Een apart subartikel werd daarmee inderdaad overbodig.
- b. Oegstgeest (kerk) wilde iets opgenomen zien over kerken die het AKS niet ondertekend (aanvaard) hebben. Naar onze mening kan dat niet: binnen het AKS ga je toch niet regelen wat de positie is van de kerken die het AKS – in deze vorm – niet willen? *[Het is o.i. correct dat per LV vastgesteld wordt wat de plaats is van de kerken die zich niet via de regio(vergadering) laten vertegenwoordigen en wel graag mee willen doen aan de landelijke beraadslagingen. Jml: klopt dit? Moet deze zin erin??]*
- c. Op verzoek van de comm. WAP wordt bij de redenen voor ‘vervroegde bijeenroeping’ ook het ontslag van een predikant genoemd.

Derde rapport Commissie AKS

<p>2. Agendum landelijke vergadering;</p> <p>voorlopig oordeel</p> <p>Een landelijke vergadering kan in genoemde samenstelling haar agendum afhandelen, om daarna te worden gesloten. Zij kan in deze samenstelling echter ook in een haar voorgelegde gewichtige zaak slechts een voorlopig oordeel geven.. In dat geval wordt zij, nadat het agendum voor het overige is afgehandeld, voorlopig gesloten.</p> <p>Een landelijke vergadering handelt volgens laatst genoemde regel indien tenminste twaalf kerken de wens hiertoe vooraf kenbaar gemaakt hebben, of indien tenminste acht afgevaardigden zich hiervoor ter vergadering hebben uitgesproken.</p>	<p>38.2 Agenda en voorlopig oordeel</p> <p>Een landelijke vergadering wordt gesloten nadat haar agenda is afgehandeld.</p> <p>Zij kan echter ook in een haar voorgelegde gewichtige zaak slechts een voorlopig oordeel geven. In dit geval wordt de landelijke vergadering, nadat de agenda voor het overige is afgehandeld, voorlopig gesloten.</p> <p>Een landelijke vergadering wordt voorlopig gesloten indien ten minste twaalf kerken de wens hiertoe voor opening van de landelijke vergadering kenbaar gemaakt hebben, of indien een derde deel van de aanwezige afgevaardigden zich hiervoor ter vergadering uitspreekt.</p>
--	--

Het woord ‘agendum’ wordt vervangen door ‘agenda’. De woorden ‘in deze samenstelling’ zijn o.i. overbodig.

In artikel 38.2 werd gezegd dat een LV *kan* worden gesloten. Het lijkt ons beter om hier de duidelijke regel te formuleren dat de LV na afhandeling van de agenda wordt gesloten. Dát is de regel. Bij deze regel behoort echter de daarna genoemde verbijzondering.

De wijze waarop het kan komen tot een voorlopig oordeel en een voortgezette landelijke vergadering behoefde verduidelijking. Zoals het er stond kon bijvoorbeeld met 8 stemmen voor en 40 stemmen tegen besloten worden dat een voorlopig oordeel aan een voortgezette landelijke vergadering wordt voorgelegd. Wij denken dat dat niet de bedoeling is geweest. Wij stelden daarom voor dit te veranderen zodat de regel wordt dat ten minste eenderde van de aanwezige afgevaardigden voor een voorstel tot een dergelijke handelwijze moet zijn.

Verder was onduidelijk wat met het woordje ‘vooraf’ werd bedoeld. Duidelijkheidshalve wordt dat veranderd in: voor opening van de landelijke vergadering.

Derde rapport Commissie AKS

<p>3. Voortgezette landelijke vergadering</p> <p>Een voorlopig gesloten landelijke vergadering wordt voortgezet om de zaken waarover zij een voorlopig oordeel gaf af te handelen, zes maanden na deze voorlopige sluiting. De notulen, deze zaken betreffende, worden binnen twee maanden na deze voorlopige sluiting verzonden.</p> <p>Naar de voortgezette landelijke vergadering zendt elke kerk rechtstreeks één stemhebbende afgevaardigde, voorzien van een bewijs van afvaardiging.</p> <p>De afgevaardigden van de regionale vergaderingen hebben in de voortgezette vergadering een adviserende stem. Zij kunnen door de kerk waarvan zij lid zijn echter wel worden aangewezen als haar stemhebbende afgevaardigde.</p>	<p>38.3 Voortgezette landelijke vergadering</p> <p>Een voorlopig gesloten landelijke vergadering wordt voortgezet om de zaken waarover zij een voorlopig oordeel gaf, af te handelen.</p> <p>Naar de voortgezette landelijke vergadering zendt elke kerk rechtstreeks één stemhebbende afgevaardigde, voorzien van een bewijs van afvaardiging.</p> <p>Een oorspronkelijke afgevaardigde naar deze landelijke vergadering heeft in de voortgezette vergadering een adviserende stem. Hij kan door de kerk waarvan hij lid is, echter ook worden aangewezen als haar stemhebbende afgevaardigde.</p> <p>De notulen betreffende de zaken waarover een voorlopig oordeel is gegeven, worden uiterlijk twee maanden na het uitspreken van het voorlopige oordeel naar de kerken gezonden. De voortgezette vergadering vindt binnen vier maanden na de voorlopige sluiting plaats.</p> <p>Een voortgezette landelijke vergadering kan een voorlopig besluit amenderen, maar niet vervangen.</p>
---	---

De termijn van zes maanden tussen een voorlopige sluiting en een voortgezette vergadering is erg lang en bovendien statisch (niet eerder, niet later!). Ons inziens is vier maanden na de voorlopige sluiting goed haalbaar, zeker als het gaat om een agendapunt waarover al ruim voor de voorlopige sluiting een voorlopig oordeel is geveld.

De leden van de voorlopig gesloten LV hebben toegang tot en een adviserende stem op de voortgezette LV. Zij kunnen echter tevens als stemhebbend afgevaardigde van hun eigen kerk aanwezig zijn. Dit is getracht in het artikel duidelijker te maken.

De verzending van de notulen over het desbetreffende onderwerp kan plaatsvinden nadat de LV de notulen met het voorlopige besluit heeft vastgesteld, daarmee behoeft niet gewacht te worden tot de voorlopige sluiting. Vandaar: “binnen twee maanden na het opmaken van het voorlopige oordeel ...”. Verder lijkt het ons goed om vast te leggen dat een voortgezette LV het niet over heel andere zaken kan gaan hebben. Daarom stelden wij de toevoeging voor dat een voortgezette landelijke vergadering slechts kan spreken over de zaak die door de voorlopig gesloten landelijke vergadering aan haar is voorgelegd.

- a. Oegstgeest vroeg naar de bedoeling van het ‘amenderen, en niet vervangen’. Volgens ons dit: een voortgezette LV kan alleen nog wat aan het voorlopige besluit sleutelen. Uitgangspunt is dus het voorlopige besluit van de Landelijke Vergadering.
- b. Wij hadden een zin over de leiding van de voortgezette LV voorgesteld. Amsterdam-Haarlem wilde geen uitspraak over de leiding van een voortgezette LV. Dit kan ook buiten het AKS worden geregeld (hetgeen inmiddels is gebeurd), zodat wij het in ons voorstel schraptten. Het is o.i. overigens niet waar (zoals deze regio stelde) dat de leden van het moderamen dus afgevaardigd moeten worden door hun kerk. Ze kunnen eventueel ook als een ambtelijk presidium fungeren, zonder zelf stemrecht te hebben.

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 39

Relatie met andere kerken De kerken dienen de eenheid van alle in belijdenis en leven gereformeerde kerken in Nederland en daarbuiten, ook als die een ander gebruik hebben.	Relatie met andere kerken De kerken dienen de eenheid van alle in belijdenis en leven gereformeerde kerken in Nederland en daarbuiten, ook als die een ander gebruik hebben.
--	--

Ongewijzigd!

Derde rapport Commissie AKS

Artikel 40

<p>Functionering van het kerkelijk akkoord De kerken beloven elkaar dit gemeenschappelijk aangenomen akkoord naar vermogen te onderhouden, met inachtneming van wat Gods Woord gebiedt. De artikelen behoren gewijzigd, vermeerderd of verminderd te worden wanneer de kerken daarmee gediend zijn, zo ook als dit bevorderlijk is voor de oefening van de gemeenschap met kerken van eenzelfde belijdenis, en het niet strijdig is met de Heilige Schrift; slechts een landelijke vergadering is bevoegd hiertoe te besluiten, en wel nadat zij haar voorlopig oordeel aan de kerken kenbaar heeft gemaakt.</p>	<p>Functionering van het kerkelijk akkoord De kerken beloven elkaar dit akkoord naar vermogen te onderhouden, met inachtneming van wat Gods Woord gebiedt. De artikelen behoren gewijzigd, vermeerderd of verminderd te worden wanneer de kerken daarmee gediend zijn, zo ook als dit bevorderlijk is voor de oefening van de gemeenschap met kerken van eenzelfde belijdenis, mits niet strijdig met Gods Woord; slechts een landelijke vergadering is bevoegd hiertoe te besluiten.</p>
---	--

De uitdrukking ‘Heilige Schrift’ wordt zoals ook in eerdere artikelen vervangen door ‘Gods Woord’. De woorden “gemeenschappelijk aangenomen” zijn overbodig en worden daarom geschrapt. Het laatste deel van dit artikel (“, en wel nadat gemaakt”) komt te vervallen. Immers: voorstellen tot wijziging moeten uit de kerken voortkomen en zijn dus al bij de kerken bekend. Bovendien pleiten wij ervoor om het AKS tot een instrument te maken dat op ondergeschikte onderdelen betrekkelijk gemakkelijk kan worden veranderd. Een veranderingsproces via een voortgezette LV maakt het geheel wel erg statisch en onaantastbaar!

Bovendien kan op verzoek van 12 kerken of eenderde van de afgevaardigden altijd tot een voortgezette vergadering besloten worden. Maar dit is dan geen noodzakelijkheid meer bij zelfs de geringste wijziging, zoals dat wel het geval was.

- a. Oegstgeest (kerk) merkte op dat de toetsing van veranderingen van het AKS aan Gods Woord een gedachte is die de oorspronkelijke DKO niet kent. Wij hadden oorspronkelijk bovendien een toetsing aan de ‘leer van de kerk’ toegevoegd, maar die zinsnede is in zekere zin inderdaad overbodig is: het gaat immers over kerken van eenzelfde belijdenis. Desondanks stelden wij voor het “mits niet strijdig met Gods Woord”- dat het AKS al had - te handhaven.
- b. Oegstgeest (kerk) wilde een gewijzigd AKS alleen op een voortgezette LV laten vaststellen omdat het AKS een zaak van alle kerken is en uit de aard van de zaak het gewicht heeft dat besluitvorming in een voortgezette vergadering rechtvaardigt. Het argument van de Commissie AKS dat de voorstellen al vooraf aan de kerken bekend zijn, zou voorbijgaan aan het feit dat een Landelijke Vergadering de ter tafel liggend voorstellen (ingrijpend) kan amenderen en dat derhalve de inhoud van het besluit van de Landelijke Vergadering niet vooraf bekend is. Daartegenover stelden wij dat
 - a. de kerken ook op de ‘normale’ LV dmv van hun regionale afgevaardigden aanwezig zijn;
 - b. de kerken die hun vertegenwoordiging niet via de regio willen laten lopen, - afgaande op de praktijk - als plaatselijke kerk aanwezig kunnen zijn en te allen tijde tijdens de zittingen hun oordeel kenbaar maken (zoals Oegstgeest ook nu doet);
 - c. na vaststelling van een AKS-wijziging een eventueel revisieverzoek op een volgende LV aan de orde gesteld kan worden,en handhaafden ons voorstel, hetgeen door de vergadering werd overgenomen.